ფელეტონი შესაბ

ფასი 7 კაპ

ხუთშაბათი, 23 მარტს. 1917 წ.

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

ტელეფონი 15—73

ერთ ადგილის ფასი
ჩვეულებრივ, სტრიქონი, პირველ გვერდზე 30 პეტიტი ღირს 30 კ., უკანასკნელზე—20 კ., **კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი:** სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ელირება 50 კ. 4-ზე 30 კ., ტექსტში—80 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოეულ ზომით 15×2 ღირს 6 მ.; 20×2 ღირს 8 მ., 25×2 ღირს 10 მ. 3 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ელირ. მეტი.

დამატებანი № ღირს ყველგან 10 კაპ.

№ 66 ყოველდღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი № 66

გაზეთი
„საქართველო“
ღირს:
მთელის წლით—15 მ., 1/2 წლით—9 მ., 3 თვით—5 მ., 1 თვით—1 მ. 80 კ.

წლიურ ხელის მოწერის ფასი შეიძლება ნაწილ-ნაწილად იქნას გარდახდილი შემდეგის წესით: ხელის მოწერის დროს—7 მ.; 1 მარტისთვის 5 მ. ⅓ 1 ივნისისათვის 3 მ. მისამართის გამოცვლისათვის ქალაქგარეთელმა ხელის მომწერმა უნდა წარმოადგინოს 50 კ. ფოსტის შარკით.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, მოსკოვის ქუჩა № 4, ანუ ფოსტის ყუთი № 76 (почт. ящикъ № 76).

კანტორა დიაა: დილით 9—3 საათამდე, საღამოს 5—7 საათამდე.

1 მარტიდან წლის ბოლომდე გაზ. „საქართვ.“ ელირება 12 მ.—50 კ.

ვისაც სურს ხელისმოწერის ფასის განაწილებით ისარგებლოს, ხელის მოწერისათანავე 5 მ. 75 კ. უნდა წარმოადგინოს, დანარჩენი კი 1 მარტს და 1 ივნისს, უკვე გამოცხადებულის საერთო წესის სიზუსტით.

რედაქტორი: სანდრო შანშიაშვილი.

გამომცემელი: ამხანაგობა „საქართველო“.

მწუხარებით გულდათუთქულნი ალექსანდრე და გიორგი ნიკოლოზის ძენი ლორთქიფანიძენი აცნობებენ ნათესავთა და ნაცნობ-მეგობართ, რომ უდროოთ გარდაიცვალა მათი სავვარელი დედა

გარგალე ნიკოლოზის ასული
ლორთქიფანიძისა

პანაშვიდი 22 მარტს, საღამოს 7 საათზე, გამოსვენება ბინიდან (მიხვილის პროსპექტი № 168), მარტის 23, დილის 9 ნახ. საათ. დაკრძალვა და წირვა დიდუბის ეკლესიაში.

(2—578—2)

მოწოდება

ქართველო ხალხო, განურჩევლად წოდებისა და მდგომარეობისა ეხწრაფეთ დაიმუშავოთ ყოველივე ნაპერი თავისუფალი ადგილისა, დავხმარეთ ერთმანეთს, დახეხეთ საჭიროთ უფხო პური, სიმინდი, ქერი, ფეტვი-კართოფილი და ბოხტნეული, რომ ერმა თავი დააღწიოს უსაშინელეს კარზე მომდგარ სიმშილს. თუ ჩვენი მოსავალი არ მოგვეყოფა, უბედურება ელის ერს. არ დაზოგოთ ფული და შრომა, რომ უზრუნველ ყოთ თქვენ თავი და თქვენი ოჯახი. სხვისი იმედი ნულარ გაქვთ.

თბილისის სამეურნეო ბანკის გამგეობა

აცხადებს, რომ წლიური მორიგი კრება სამეურნეო ბანკის წევრთა, ნაცვლად 10 მარტს დანიშნულის კრებისა, რომელიც არ შესდგა, რადგან კანონიერი რიცხვი წევრთა არ გამოცხადდა, დაინიშნა კვირას, 26 მარტს, დილის 10 საათზედ, ბანკის ბინაზე (სასახლის ქუჩა, სახლი სარაჯიშვილისა).

განსახილველი საგნები:

1) მომსახურება საბჭოსი წლიურ ანგარიშისათვის, 2) მოხსენება საბჭოსი თვის მოქმედებისათვის, 3) მოხსენება სარევიზიო კომისიისა, 4) ანგარიში 1916 წლისა, 5) მოხსენება წესდების § 4 და § 17—2, 3, 4 და 5 მუხლის შეცვლისათვის და 6) არჩევნები: გამგეობის თავსმჯდომარისა ნაცვლად ვ. რ. ყიფიანისა, რომელსაც ვადა გაუვიდა, საბჭოს დეპუტატებისა ნაცვლად ი. ვახ. მანაბერლისა, რომელსაც აგრეთვე ვადა გაუვიდა და გარდაცვალებულ ა. თ. ყიფშიძისა და სარევიზიო კომისიის სამის წევრისა და მათის სამის კანდიდატისა.

(3—623—2)

კვირას, 26 მარტს, დილის 10 საათზედ
დანიშნულია ხარფუხის საზოგადო კლუბის ნევრთა
ფლიური კრება

განსახილველი საგნები:

1) მამასახლისთა საბჭოს მოხსენება კლუბის საქმეების შესახებ, 1916 წ. ანგარიშის და სარეგიზიო კომისიის მოხსენების განხილვა, მოხსენებები სხვა და სხვა საკითხების შესახებ, მამასახლისების, მათი კანდიდატების და სარევიზიო წევრთა არჩევნები.

არჩევნები კლუბის წევრთა და კანდიდატებისა. (1—629—1)

თბილისის მასწავლებელთა დელეგატების კრების კომიტეტი

იწვევს სასწავლებლების, განმანათლებელ საზოგადოებების და მშობელთა წრეების ცენტრალ საბჭოს რწმუნებულ დელეგატებს, მობრძანდნენ დილეგატთა კრებაზე

პარასკევს, 24 მარტს, საღამოს 7 საათზე, ქალთა პირველ გიმნაზიის დარბაზში.

განსახილველია:

1) კომიტეტის მოხსენება მიმდინარე საქმეებზე.
2) საბოსწავლო ოლქის ნზრუნველის საბჭოში წარმომადგენლობა.
3) საკითხი მასწავლებელთა ორგანიზაციებთან დამოკიდებულების შესახებ.

(2—627—1) **კომიტეტი.**

კომიტეტი
ქართველთა სამხედრო კავშირისა

მოიწვევს ყველა ქართველ ოფიცრთ (ჯარისკაცებს, ოფიცრებს, სამხ. ექიმებს და მოხელეებს) ჩაეწერონ ღონიშნულ კავშირში, რომლის მიზანია რუსეთის რევოლიუციის ხელის შეწყობა და საქართველოს ავტონომია.

კომიტეტის ბინა მოთავსებულია ქართულ თეატრის შენობაში (სასახლის ქუჩა). იქნენ მიღებნა ცნობები, საღამოს 7 საათიდან 10-მდე.

კომიტეტი ქ. ხ. ქ.

ჩვენი სოფლის საუურადღებოდ

ძველი წესები და ძველი მოხელენი რომ გადადგნენ, ახალი წესები და ახალი პირებია საჭირო სოფლის ცხოვრების მოსაწყობად და სოფლის სამართავად. როგორ უნდა მოხდეს ეს? ძველად წესებს ამყარებდა მთავრობა, ხალხის დაუკითხავად. ძველად სოფლის მმართველ პირებს, ბოქაულებს, მაზრის უფროსებს, მომრიგებელ შუამავლებს მთავრობა ნიშნავდა ზევიდან, ხალხის სურვილის დაუკითხავად. ყველაფერში ბრძანება ზევიდან მოდიოდა. ეხლა, სიმართლის გამარჯვების დროს, სოფელმა თავისი წესები თვითონვე უნდა დაიმყაროს, საკუთარი სურვილის და ნების მიხედვით, საკუთარი სინიდისის და სარგებლობის თანახმად. ეხლა სოფელმა თითონ უნდა აირჩიოს და დანიშნოს ის პირნი, რომელნიც სოფლის მართვა-გამგებლობას გაუძღვებიან. ყველაფერი ძირიან-ფესვიანად შეიცვალა. უწინ ბრძანება მოდიოდა არამკითხესაგან, მაღლიდან; ეხლა კი თვით სოფელია თავის თავის მბრძანებელი. უწინ მთავრობა ერთი მუჭა ხალხი იყო, ეხლა თვით ხალხია თავის თავის მთავრობა. სოფელმა, ხალხმა ეს კარგად უნდა შეიგნოს და ამ თავითვე პატივი დასდოს და ხელიდან არ გაუშვას ეს უფლება. ვინც მოისურვებს, რომ ზევიდან ხალხს რამე ზომები თავს მოახვიოს, ან რთმელიმე პირის ასარჩევად და დასაყენებლად ხალხზე მაღლიდან რაიმე ძალდატანება მოიღოს, ძველი წესების მოციქული იქნება და ამიტომაც მის წინააღმდეგ ხალხმა და სოფელმა ყოველი ზომა უნდა იხმაროს, იგი სოფელში არ უნდა შემოუშვას და არც ერთი მისი ბრძანება და ღონისძიება არ მიიღოს. მაშ დღეს სოფელმა თავისი თავი თვითვე უნდა განაგოს. თაოსნობა თვით სოფელს უნდა ეკუთვნოდეს. სოფლის ხალხი ამას არ უნდა გადასცდეს და არავის არაფერი დაუთმოს. სოფელმა ამ თავითვე ხარბად უნდა დაიცვას უფლება, რომელიც მას ხელში ჩაუგდო დღევანდელმა რევოლიუციამ. ახალი წესები ასე უნდა მოეწყოს: სამამასახლისოდან უნდა დავიწყოთ. ოღონდ კაცი კი სოფელი იყოს და სრულწლოვანი და სულ ერთია, მამაკაცი იგი თუ დედაკაცი, გლეხია, აზნაური თუ თავადი—დღეს რევოლიუციამ მოსპო წოდებები და თავადაზნაურობას ჩამოართვა ძველი უპირატესობა, ყველა გაათანასწორა—ერთი სიტყვით, ყველამ, სქესისა და წოდების განურჩევლად, არჩევნებში მონაწილეობა უნდა მიიღოს და თვისი მმართველი წრე, თვისი მთავრობა გაიჩინოს. ამ მთავრობას დღეს აღმასრულებელ კომიტეტს ეძახიან. ხოლო, რადგან სამამასახლისოში რამდენიმე სოფელი შედის და ყველანი ერთად თავის მოყრა და ზღვა ხალხში წესიერი განსჯა და აზრის გაცვლა-გამოცვლა თუ არაა შეუძლებელი, ძნელი მაინც არის, რადგან ამდენ ხალხში არჩევნებიც გაძნელებული იქნება, ამიტომ უმჯობესია თითეულმა სოფელმა ცალკე შეიყაროს თავი, სოფელს არც შორს წასვლა დასჭირდება და უფრო დალაგებითაც იაზროვნებს და თავის წარმომადგენლებსაც—ოცისთავებსაც—უფრო წესიერად აირჩევს. შემდეგ ერთი სამამასახლისოს ყველა არჩეული ოცისთავი ერთად შეიყრება და აირჩევს სამამასახლისოს აღმასრულებელ კომიტეტს, რომელიც სამამასახლისოს მთელი ცხოვრების გამგებელი იქნება, დღევანდელი მამასახლისისა და მის მწერლის ნაცვლად. ეს კომიტეტი უნდა გაუძღვეს სოფლის სამართალს სოფლის წესიერებას და სოფლის სკოლის საქმეს. თუ სოფელში კოოპერატივია ან შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობანი, ან სხვა საზოგადოებანი, ამათგან თითო-თითო წარმომადგენელი უნდა შევიდეს სამამასახლისოს აღმასრულებელ კომიტეტში. რამდენიც მაზრაში (უეზდში) სამამასახლისოა, იმდენი აღმასრულებელი კომიტეტიც იქნება.

შემდეგ თითეულმა ამგვარმა კომიტეტმა თავისი წარმომადგენელები უნდა გაგზავნოს სამაზრო ქალაქში, თუ დაბაში; ამ წარმომადგენლებისაგან შესდგება სამაზრო აღმასრულებელი კომიტეტი. ამ სამაზრო კომიტეტში ამათ გარდა შევლენ თვით ქალაქის თუ დაბის აღმასრულებელი კომიტეტის წარმომადგენლებიც. თუ სამაზრო ქალაქსა, თუ დაბაში იქნეს ისეთი საზოგადოება ან ამხანაგობა, რომელიც ღირსი იყოს თავისი წარმომადგენლობა ჰყავდეს სამაზრო კომიტეტში, ამგვარმა საზოგადოებამ და ამხანაგობამაც თავ-თავისი წარმომადგენელი უნდა იყოლიოს სამაზრო კომიტეტში.

შემდეგ სამაზრო კომიტეტებმა თავიანთი წარმომადგენლები უნდა გაგზავნონ საგუბერნიო ქალაქში,—ეს იქნება გუბერნიის აღმასრულებელი კომიტეტი. აქაც შევლენ იმ ამხანაგობების წარმომადგენლნი, რომელნიც ამის ღირსად ჩაითვლებიან. ასეთი წესი იქნება ნამდვილი ხალხური წესი, ქვევიდან წამოსული, ხალხის გულიდან და გონებიდან გამომდინარე. მიწის მუშა ხალხს, სოფელს თავისი ზნე აქვს, თავისი ხასიათი და მთელი მისი შემოქმედებითი თავისებურობა, მთელი მისი ცხოვრების თავისებურობა უნდა უკლებლივ გამოითქვას. მიწის ხალხის, სოფლის ინტერესი მხოლოდ ამ წესით იქნება დაცული. სოფელი მეევრგან კიდეცა ამ წესით მოეწყო და ეს წესი მან უნდა შეინახოს, არავის არ უნდა დაარღვევიოს. საცა არ არის, უნდა საჩქაროდ შემოიღოს. მოხდება ცოტა შეცდომები, ზოგი გაუჩვევლობით, ზოგიც უცოდინარობით, მაგრამ ამ შეცდომას დაინახავს თვით სოფელი და გამოასწორებს. თვითმოქმედების და თვითდაკვირვების გზით სოფელი საღსა და მართებულ წესებს დაიმუშავებს. მაშასადამე, თაოსნობა, არჩევნები გამგე პირების დანიშვნაში, სოფელმა უნდა გამოიჩინოს და აწარმოვოს ყოველგვარი სოფლის ცხოვრებისთვის უცხო ორგანიზაციის ძალდატანებისა გარეშე.

თუ ჩვენი სოფელი ასე არ მოიქცა, შეიძლება მან თავისი ნამდვილი სული და სახე დაჰკარგოს და ქალაქ თბილისისა და ხატისოვ-იუზბაშევის დაღით დაიდაღოს. სოფლად უკვე მოქმედობს ის მიწერილობა, რომელიც 16 მარტის თარიღით თბილისის კომისარიატმა ხატისოვმა, პაპოვმა და ჟორდანიამ მითვისებისა და ტაციობის წესით, დაუგზავნეს მომრიგებელ შუამავლებს (მიროვოი პოსრედნიკებს) და რომლის ძალით ამ უკანასკნელთ ეკალებოდათ ძველ მოწესეთა, მამასახლისთა და სხვათა საშუალებით მოეხდინათ არჩევნები. აქ აუცილებლად ძველებურ ცალმხრივობას და ძალდატანებას, ტენდენციას ექნება ადგილი და სოფელი თავისუფლად ვერ იმოქმედებს. ამ პირთა თაოსნობას სოფელმა უნდა ზურგი შეაქციოს და უკუაგდოს. მართალია, ამიერ კავკასიის აღმასრულებელ კომიტეტთა კრებამ, რომელიც 18, 19 და 20 მარტს მოხდა, ეს წესი გააუქმა, მაგრამ ვიდრე ეს ამბავი სოფელში ჩაღწევდეს, შეიძლება „მიროვოი პოსრედნიკებმა“ იუზბაშევების ინსტრუქციებით კიდევაც დაარღვიონ სოფლის დალაგებული ცხოვრება და სოფლის თავისუფალი არჩევნები გააბათილონ. ნაცვლად ამისა, მაღლიდან მოსულ ბრძანების თანახმად ახალი არჩევნები მოახდინონ და ახალი პირები აირჩიონ და მერე, რადგან დრო საშურია, ეს არჩევნები და ეს პირები ძალაში დასტოვონ. ბევრისთვის ეხლა შოვნის დროა და ქართულ სოფელს მადა-გახსნილებისაგან ხიფათი მოელის. როგორც სოფელი არ ერევა ქალაქის მართვის საქმეში, ისე ქალაქი სოფლის საქმეში არ უნდა გაერიოს. ჩვენმა სოფელმა თავის თავს უნდა მოუაროს, თვითონ აირჩიოს თავისი კომიტეტები და მოწესენი სრულიად თავისუფლად. არამკითხეებს და დაუპატიჟებელ მოკეთეთ სოფლის კარები უნდა გადაუტრაზონ.

გასაოცარი დადგენილება

ამიერ კავკასიის აღმასრულებელი კომიტეტების წარმომადგენელთა კრებამ დაადგინა, ეროვნულის, აგრარულის, მუშათა, საეკლესიოსი და ს. ხ. დიდმნიშვნელოვან საკითხების გადაჭრა დამფუძნებელ კრებას უნდა მიენდოს. მანამდის კი მხოლოდ რევოლიუციის მიერ მოპოებული პოზიციები უნდა გავამაგროთ და მეორე ხარისხოვანი, საამდროო, საჩქარო რეფორმები განვახორციელოთო.

კეთილი და პატიოსანი. მაგრამ არ შეიძლია არ აღვნიშნო ზოგიერთ ორატორის ყოვლად შეუწყნარებელი მოხსენებანი.

მოქალაქე პოპოვმა პროლეტარიატის დიქტატურა მოითხოვა, თუმც არავინ მეგულება ახლა, არ იცოდეს, რომ, როდესაც კი რომელსამე კლასს—თუნდა პროლეტარიატს—ბატონობა და დიქტატურა ჩაუგდია ხელში, მის წინააღმდეგ სხვა კლასები ამხედრებულან და ამგვარი განხითქილება კონტრრევოლიუციითა და რეაქციით დაბოლოებულა. ნუ თუ ისტორიული გაკვეთილები ყურად არ უნდა ვიღოთ?!

უცნაურია აგრეთვე ნ. ჟორდანიას აზრი, „ეროვნული გამოსვლები“ ნუ იქნება და ეროვნულ საკითხის შესახებ მხოლოდ აკადემიური ბჭობა უნდა წარმოობდესო.

რას უწოდებს ის „ეროვნულ გამოსვლებს?“ ვსთქვათ, გაიმართა მიტინგი, რომელმაც ეროვნულ-ტერიტორიალური ავტონომია შეიწყნარა. „ეროვნული გამოსვლა“ იქნება ეს თუ აკადემიური ბჭობა?!

მაგრ ამ განა ეს საკითხავია? აკადემიური ბჭობა ხშირად სამეცნიერო აკადემიაშიაც კი შეუძლებელია, არა თუ სახალხო მიტინგზე!

მეორე მხრით, როცა გვეუბნებიან, თვითეულ პარტიას ნება აქვს გამოჰფინოს თავისი პოლიტიკური დროშა საარჩევნო ბრძოლის დროს დამფუძნებელი კრების წინო, ცხადია, საარჩევნო მზადების ხანა სწორედ ახლაა და, მაშასადამე, რა საფიქრებელია, რომ ეს ბრძოლა აკადემიური ბჭობის ფარგალში მოექცევა?!

მაგრამ ერთი რამე მაკვირვებს: მაშინ, როდესაც ჩვენ ვალად გვაკისრებენ აკადემიურ სიმშვიდეს, სიწყნარესა და მოთმინებას, ჩვენის გათელილის ეროვნული უფლების წამოყენების საკითხში, საგარეო საქმეთა მინისტრი პ. ნ. მილიუკოვი მოიწვევს ქალაქ თბილისის თავს ა. ი. ხატისოვს პეტროგრადში სომხეთის ავტონომიის შესახებ მოსალაპარაკებლადა. (იხ. „ზაკავკ. რეჩ“ № 66).

მაგრამ როგორ შეიძლება სომხეთის ავტონომიის საკითხის გადაჭრა ისე, რომ ქართველობას ამის შესახებ არა ჰკითხონ-რა?! დავიჯეროთ, რომ ჩვენს ეროვნულ უფლებას და თავმოყვარეობას ასე შეურაცხყოფენ?!

ვახილ წერეთელი.

ვიმუშავოთ!

დიდის სიამოვნებით წავიკითხე ბ-ნ ივ. ლუვარსამიძეს წერილი „საქართველოს“ მე-61 ნომერში: ქართველებო, სამშობლოში დაბრუნდითო, თქვენს ოჯახში მოიყარეთ თავიო, მოხედეთ, მოეპატრონეთ თქვენს დედას, რომელსაც თქვენი ნახვა სჭირიაო—მიმართავს ბ-ნი ივ. ლუვარსამიძე უცხოეთში გადახვეწილ ქართველებს.

სულითა და გულით ვუერთდები ამ მიმართვას. დღეს იყრება საძირკველი სამშობლოს აღორძინებისა, ან საძირკველიდან დიდებულ შენობის ასამართავად დიდი ძალი მომზადებული მუშაკია საჭირო და ამიტომ ყველა ქართველი მოვალეა მიიტანოს თავისი ხვ დრი აგური ამ შენობისთვის. ამ მოვალეობისაგან არ არიან თავისუფალნი უცხოეთში გადახვეწილი ქართველებიც. ყველანი უნდა დაუბრუნდნენ თავისს სამშობლოს და მის კეთილდღეობას უნდა მოახმარონ თავიანთი ნიჭი, ცოდნა და გამოცდილება.

ბ. ივ. ლუვარსამიძეს წერილი შემეხება პირად მეც, როგორც უცხოეთში გადახვეწილს ქართველს. უცხოეთში აღვიზარდე და უცხოეთშივე გავატარე თითქმის მთელი ჩემი სიცოცხლე. თავისუფლების ამბავი რომ გავიგე, დავეშურე სამშობლოში, რათა მეც მიმღო მონაწილეობა საერთო საქმეში. მივმართე ერთს ჩემს მეგობარს, რომელიც დიდს მონაწილეობას იღებდა და ახლაც იღებს ქართულ საზოგადო საქმეებში:

— სად, რომელ სფეროში, რომელ ორგანიზაციაში შემიძლია ყველაზედ სამშობლოს?—დავეკითხე მეგობარს.

— ან ვის, რომელ დაწესებულებას უნდა მივმართო, რომ მივიღო სამუშაო?

თუმცა სამშობლოში თითქმის არ მიცხოვრია, მაგრამ მისს ცხოვრებას შორიდან ვადევნებდი თვალ-ყურს და თითქმის წინადვე ვიცოდი, რას მიპასუხებდა მეგობარი.

— ვნახოთ, მოვილაპარაკებ, გავიგებ, იქნება რამე საქმე აღმოჩნდესო...

როგორ თუ „იქნება აღმოჩნდეს“?

განა ჩვენში, ჩვენ დღევანდელ შდგომარეობაში, ჩვენ უსაქმობაში, საქმეს აღმოჩენა უნდა? ნუთუ შეიძლება არ აღმოჩნდეს საქმე? მაშ რალაი ვიწვევთ ასებს და ათასებს უცხოეთიდან? ან ვამუშავებთ და ან არა?!.

გაუგებრობაა!

გაუგებრობა, როგორც საერთოდ ყველა ჩვენს საქმეებში.

და სამწუხარო მით უმეტეს, რომ ჩემის აზრით, ყველა უცხოეთიდან სამუშაოდ დაბრუნებულს ქართველს ეს პასუხი მოელის...

— ვნახოთ, იქნება აღმოჩნდესო...

მიზეზი?

მოუმზადებლობა, უორგანიზაციობა!

ბ. ივ. ლუვარსამიძეს მოწოდებამ რომ იქონიოს გავლენა უცხოეთში გადახვეწილ ქართველებზე და ოცი ათას კაციდან ნახევარი თუ არა, მეოთხედი ან მეხუთედი მაინც რომ ჩამოვიდეს სამშობლოში სამუშაოდ, როგორ უნდა დავუხვდეთ მოსულებს, რა უნდა გავაკეთებინოთ?

ამ მოწოდებასაც თავი დავანებოთ. ავიღოთ მხოლოდ აქ, საქართველოში, მყოფი ქართველი მუშაკები, რომელნიც დღემდის საქართველოს არ ემსახურებიან. ავიღოთ მრავალი სხვა და სხვა დაწესებულებების მოხელეები, რომელთა შორის ბევრი დღესვე გამოაცხადებს სამშობლოს ასპარეზზე მუშაობის სურვილს. ან ამათ რა უნდა გავაკეთებინოთ?

რისთვის გაურბოდა ქართველი მუშაკი სამშობლოს ასპარეზზე მუშაობას, რისთვის მიდიოდა იგი სხვა და სხვა დაწესებულებებში, ან უცხოეთში?

იმიტომ, რომ არ გვქონდა არავითარი ორგანიზაცია!

მუშაკმა არ იცოდა, ვისთვის მიემართნა, ვინ უჩვენებდა გზას, ვინ შეუწყობდა ხელს მუშაობისთვის.

ორგანიზაცია არც დღეს გვაქვს, და ამიტომ ბ. ლუვარსამიძეს მიმართვა ცოტა ნაადრევია. ვიდრე მოვიწვევდედ უცხოეთიდან მუშაკებს, აუცილებელია შემქმნა ისეთის პირობისა, რომ ყველა ქართველმა, აქ მცხოვრები იქნება იგი, თუ უცხოეთიდან მოსული, დაუყოვნებლივ მიიღოს სამუშაო.

საჭიროა ორგანიზაცია შრომისა!

აქ უნდა გავიხსენოთ, რომ დღეს ჩვენ მატერიალურ საუკუნეში ვცხოვრობთ, და ეს გვაიძულებს მას ანგარიში გაუწიოთ.

დღეს დაწინაურებულია მხოლოდ ის, ვინც მატერიალურად ღონიერია, და თუ არ გვინდა უკან ჩამოვრჩეთ, უპირველესად მატერიალურ მხარეს უნდა მივაქციოთ ყურადღება, ამ მხრივ გაძლიერებას უნდა ვეცადოთ. მეურნეობა, ვაჭრობა და მრეწველობა უნდა იყოს ჩვენი უპირველესი ზრუნვა, თუ არ გვინდა უკან ჩამოვრჩეთ სხვა ერებს.

მუშაკები გვყავს!

რამდენი ნასწავლი და საქმეში გამოცდილი ქართველია სხვის ხელში შემაცქირალი, და ჯამაგირის გულისთვის აკეთებს სხვის საქმეს, ამრავლებს სხვის ქონებას! რამდენი სულ უსაქმოთ დადის და ხან ერთს ეხვეწება—საქმე მომეციო, და ხან მეორეს! რამდენმა დაჰკარგა იმედი თავის ცოდნის, სპე-

ციალისტობის სფეროში მუშაობისა და წავიდა სხვა და სხვა დაწესებულებებში, კანცელარიებში, დახურდავდა, „ჩინოვნიკად“ იქცა!

რუსეთში პირადად მე ვიცნობ არა ერთს ქართველს დიდის მამულის ან ქარხნის მოურავს. არიან აგრეთვე ბევრი აგრონომები, ინჟინერები, ტეხნიკები, ვაჭრები და სხვა.

რამდენი საქართველოს მინდორი აყვავდებოდა, რამდენი ქარხანა ამუშავდებოდა, რა ნაირი ვაჭრობა და მრეწველობა გაიმართებოდა აქ, ჩვენს სამშობლოში, და სამშობლოს სასარგებლოთ, სამშობლოს ძალის გასაძლიერებლათ, ეს მუშაკთა რაზმი რომ მოვიხმაროთ, საშვალება რომ მივცეთ მუშაობისა ჩვენს ქვეყანაში!..

ამისთვის კი აუცილებელია ორგანიზაცია,

ორგანიზაცია ზრომისა.

დავარქვათ მას **„ს-ქართველოს ზრომის კავშირი“.**

კავშირმა უნდა აამოძრაოს ქართველი ენერგია, შეჰკრიბოს ქართველი მუშაკები სამშობლოში, უხელმძღვანელოს, უწინამძღოლოს მათ, შუამავალი უნდა იყოს მათთვის ზრომის ყველა სფეროში, ხელი შეუწყოს მამულების ყიდვაში ან იჯარით აღებაში, იაფი კრედიტი გაუჩინოს, გამოძებნოს, აღმოაჩინოს სამუშაო და მუშაკები ჩააყენოს, და სხვა და სხვა.

ამამ გარდა საქართველოს ზრომის კავშირმა უნდა მოამზადოს შეგნებული, ცოდნით აღჭურვილი მუშაკები, და ამისთვის უნდა გახსნას საქართველოში სამეურნეო, საკომერციო და ტეხნიკური საწავლებლები, კურსები.

კავშირს უნდა ჰყავდეს ინსტრუქტორები სოფლებში სამუშაოთ გასაგზავნათ და ლექტორები ხალხში შესაფერ ცნობების გასავრცელებლათ.

საქართველოს ზრომის კავშირმა თვითონ უნდა იქონიოს მამულები, სადაც გააჩაღებს კულტურულ მეურნეობას, ქარხნები და სხვა საკომერციო დაწესებულებანი.

კავშირის დროშაზე უნდა იყოს დაწერილი—უპარტიობა!

დაწვრილებით კავშირის მოქმედება, მისი ორგანიზაცია გამოირკვევა შემდეგში, როდესაც საქმეს შეეუდგებით. ეხლა კი ყოველად საჭიროა, რაც შეიძლება მალე შევიკრიბნეთ ამ აზრის თანაგრძნობნი, მივილაპარაკოთ, გეგმა შევადგინოთ კავშირისა და პროპაგანდა გავწიოთ ქართველ ხალხში:

დროა ვიმუშავოთ!

ვისაც ინტერესებს ხსენებული საგანი და სურს ამ წერილში გამოთქმულ აზრის განხორციელებას ხელი შეუწყოს, ვთხოვ თავისი ვინაობა და მისამართი მაცნობოს შემდეგის მისამართით: „საქართველო“-ს რედაქცია,—ქართველს.

P. S. ვსთხოვ ყველა ქართულ გაზეთებს გადაბეჭდონ ეს წერილი.

ქართველი.

რევოლიუციის დეპეშები

გაფიცვა კოლონაესში

ლონდონი. რეიტერის სააგენტო იუწყება, რომ ვარნიფს ქარხნებში, სადაც ხაომარ მასალას ამზადებენ, მომუშავენი გაფიცვას განაგრძობენ. მთავრობამ წინადადება მისცა: შესდგეს შერეული კომისია და ამ კომისიას მიენდოს უთანხმოების გამორკვევა, სანამ ეს კომისია გამოიტანდეს თავის დასკვნას, განაგრძეთ ქარხნებში მუშაობაო. მაგრამ მუშები ამაზე არ დათანხმდნენ. მთავრობის ოფიციალურ განცხადებაში ნათქვამი იყო, თუ ვინაცობაა მუშები არ დაემორჩილებიან მთავრობის განკარგულებას და ეხლავე არ შეუდგებიან საომარ მასალის დამზადებას, რომელიც ეროვნულ საკითხის მთავარ საჭიროებას შეადგენს, იძულებული იქნება არა სასურველ ზომებს მიჰმართოს.

გარეშე საქმეთა მინისტრის ჩერნინის განცხადება

სტოკჰოლმი. ვენიდან იტყობინებიან: გაზეთ „ფრემდენბლატ“-ის თანამშრომელს უსაუბრნია გარეშე საქმეთა მინისტრთან, დღევანდელ პოლიტიკურ მდგომარეობის შესახებ. ბ-ნ ჩერნინის უთქვამს: „ისე მკვიდრად არაროდის არ ყოფილა გამაგრებული ჩვენი ფრონტები, როგორც ეხლაა. ეკონომიური მდგომარეობა სავსებით უზრუნველყოფილია. ავსტრო-უნგრეთის ხალხის სულგრძელური მოთმენა თავდებია ჩვენის სრულის გამარჯვებისა. მშვიდობიანობის დასამყარებლად, საერთაშორისო კომფერენციის მოწვევა ჩემის აზრით ერთად-ერთი გზაა, რომლის საშვალებითაც შესაძლო გახდება მოელოს ბოლო ამ არა სასურველ და ამავე დროს უმაგალითო სისხლის ღვრას. რაც შეეხება იმას თუ რა პირობით შეიძლება მშვიდობიანობის დამყარება, უნდა მოგახსენოთ, რომ ჩვენ ჩვენი აზრი უკვე გამოვაქვეყნეთ. კონფერენციის მოწვევა სრულიად ხელს არ შეუშლის ომის გაგრძელებას. ჩვენ იძულებულნი ვართ, ძალით თავზე მოხვეულ ომს ანგარიში გაუწიოთ და შესაფერისი თავ-დაცვითი ბრძოლა ვაწარმოვოთ. ჩვენ უზრუნველ-ყოფილი უნდა ვიყვნეთ ჩვენს ტერიტორიის ხელუხლებლობითა და მით შესაძლო ვყოთ ჩვენი ერის არსებობა და თავისუფალი განვითარება. ჩვენმა მოწინააღმდეგეებმა ერთხელ და სამუდამოდ ხელი უნდა აიღონ იმ ოცნებაზე, რომელსაც მიზნათ აქვს დასახული ჩვენი სამშობლოს განადგურება და დანაწილებაო“.

მაკაროვის გადაყენება

პეტროგრადი, 21 მარტი. უწმინდესმა სინოდმა 20 მარტს დაადგინა დაითხოვოს მოსკოვის მიტროპოლიტი მაკარი. მის მოადგილედ დანიშნეს იოანატა ნოვგოროდის ეპისკოპოსი.

ფიცი ახალ მთავრობას

მოსკოვი. 19 მარტს ნიკოლოზის სასახლის წინ, მოედანზე, კრემლში ჯარის უფროსმა გრუზენბერგმა და მისმა შტაბმა დროებით მთავრობას ერთგულება შეჰფიცა.

სენატის რეფორმა

პეტროგრადი. დროებითმა მთავრობამ საჭიროდ სცნო სენატის რეფორმების შესახებ კანონის შემოღება. ეს კანონი საკანონმდებლო დაწესებულებებმა უკვე მიიღეს. იუსტიციის მინისტრს დროებითმა მთავრობამ დაავალა წარმოადგინოს თავისი მოსაზრებანი ამის შესახებ.

რუსეთის ქალაქთა წარმომადგენლების კრება

მოსკოვი. სრულიად რუსეთის ქალაქთა კავშირმა დაადგინა ქალაქთა წარმომადგენლების კრება მოიწვიოს.

დროებითის მთავრობის მოურავი

პეტროგრადი. პეტროგრადის უნივერსიტეტის პრივატ-დოცენტი ალექსანდროვი დროებით მთავრობის საქმეთა მოურავად დანიშნეს.

პოლიცია ჯარში

პეტროგრადი. სამხედრო მინისტრს სხვა და სხვა ადგილებიდან თხოვნები მოსდის, პოლიციელები და ჟანდარმები ჩქარა ჩარიცხეთ მომქმედ ჯარშიო.

შავ რაზმელთა გაჩხრეკა

ადესა. გაჩხრიკეს რუსთა ხალხის კავშირის ბინა. აღმოაჩინეს სამი ფუთი შავრაზმული ლიტერატურა, საროვკაციო ფურცლები სოციალისტ-რევოლიუციონერების სახელით გამოცემული, წერილები მარკოვისა, დუბროვინისა, პურიშკევიჩისა და ასტრახანის შავრაზმელთა განყოფილებისა. ეს განყოფილება წინადადებას აძლევს ოდესელებს შეადგინონ მებრძოლი რაზმი სათათბიროს არა-რუსთა წევრების წინააღმდეგ. აგრეთვე იპოვნეს სია სტუდენტებისა და სხვათა, რომლებიც ამ ორგანიზაციების წევრებად ყოფილან.

პეტროგრადი, 20 მარტი. სახელმწიფო სათათბიროს დროებითმა კომიტეტმა შემდეგის შინაარსის დეპეშა მიიღო ინგლისელთა გამოჩენილ მწერალთაგან უელს და ბერნარდ შოუსაგან:

უელსის განცხადება.

„რუსეთის რევოლიუციამ გაანცვიფრა დასავლეთი ევროპა. რუსეთი არის მახარობელი ქვეყნიერების ფედერაციისა, რესპუბლიკისა, რომელიც მიანიჭებს მთელ კაცობრიობას მშვიდობიანობას. დღეს რუსეთი წარმოადგენს მრისხანე, გამაფრთხილებელ ძალას ძირიან-ფესვიანად დასანგრევად თვითმპყრობელობის სისტემისას, რომელიც ჰბორკავდა და აწუხებდა მთელს ევროპას“.

ბერნარდ შოუს განცხადება.

„რუსეთის რევოლიუციას დიადის აღფრთოვანებით მიეგება ინგლისი. ინგლისში არავინაა, რომ ძველ რუსეთის თვითმპყრობელობის ტირანიას თანაუგრძნობდეს. არცერთი ცნობა ისეთი საშიში და შემაძრწუნებელი არ იქნებოდა ინგლისისათვის, როგორც ის ცნობა, რომ რუსეთში ხელახლა გამეფდა ძველი თვითმპყრობელობის რეჟიმ-მმართველობაო. ჩვენს ქუჩებში ქვეებიც კი აღაღადებდნენ ასეთის თავზარ დამცემ ცნობების მიღებისათანავე. მხოლოდ ჭკუა-დამთხვეულებს შეუძლიანთ იოცნებონ, რომ განახლებული რუსეთი ძველ მტარვალებს სიახლით მოპოვებულ თავისუფლებას დაუთმობს და მი ცემს მათ უფლებას ძველი ჟანდარმერიის წესწყობილება აღადგინონ. ამ ჟამად საჭიროა **ერთსულოვნობა, ერთი ნება** და ცოტა-ოდენი მხნეერპლი. ერთობის განსამტკიცებლად, ერთა თავისუფლების მოსაპოებლად აუცილებლად საჭიროა ყველა პარტიამ თავისის პარტიის ლოზუნგი შესწიროს, ანაცვალოს დიად აზრს, რომელსაც ეწოდება თავისუფლება, ისევე შესწიროს, როგორც სწირავენ ადგილ-მამულს, ქონებას თავის სამშობლოს საკეთილდღეოდ“.

ვენგრეთის პალატა რევოლიუციის შესახებ

სტოკჰოლმი. 20 მარტი. ბუდაპეშტიდან იტყობინებიან: ოპოზიციამ დეპუტატთა პალატაში შემდეგი რეზოლიუცია შეიტანა: „ომი მიმართული იყო თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ და არა რუსის ხალხისა. ვენგრეთის უგულითადესი სურვილია, რომ რუსი ხალხი მოპოვებულ თავისუფლებას მუდამ ჰსარგებლობდეს“. პალატის პრეზიდენტმა ეს წინადადება დღის უწყებაში შეიტანა და ამას ყველამ დასტური დასცა. ფინანსთა მინისტრმა განაცხადა: უნგრეთის მთავრობა სავსებით ეთანხმება რეზოლიუციაში გამოთქმულს აზრსაო. უნგრეთის მონარქიაში არავინ ისწრაფვის რუსეთის შინაურ საქმეებში ჩარევას. უნგრეთსა ჰსურს რუსეთის ისეთ მთავრობასთან ჰქონდეს საქმე, რომელსაც ხალხი ენდოს და რომელთანაც უნგრეთს შეეძლება საპატიო პირობებით ზავის ჩამოგდებაზე ლაპარაკი. ჩვენა გვსურს, რომ რუსის ხალხმა მართლა ისარგებლოს მოპოვებულ თავისუფლებითა. ყველა პარტიის ლიდერებმა სიამოვნებით აღნიშნეს პალატის ერთსულოვნობა ამ საკითხში და დაუმატეს, რომ ვენგრეთი ბოლომდის იბრძოლებს, რათა იარაღის საშუალებით მტერს საპატიო პირობებიანი ზავი ჩამოაგდებინოს.

პეტროგრადი. 20 მარტი. როძიანკომ 20 მარტამდის რუსეთის სხვა და სხვა კუთხიდან 20,000 მისალმების დეპეშა მიიღო.

გრძოლის ველზე

ამერიკამ გერმანეთს ომი გამოუცხადა. თავდაპირველათვე ამ ფრიად მნიშვნელოვან ფაქტში აღსანიშნავია ის, რომ ამერიკა ომს მხოლოდ გერმანეთს უცხადებს და არა მთელ ცენტრალურ სახელმწიფოთა კოალაციას. ავსტრო-უნგრეთის და სხვა მოკავშირეთა ელჩები ვაშინგტონში ისხდებიან მაშინ, როდესაც გერმანეთსა და ამერიკას შორის გაჩაღებული ომი იქნება. პირველი ნაბიჯი ამერიკისა ჯერ-ჯერობით გამოიხატება იმაში, რომ უკანასკნელი მოკავშირეთ, როგორც კონგრესიდან ითხოვს უილსონი, შეიჭავთიან პირობებში კრედიტი გაუხსნას, რაც შეეხება საომარ მოქმედებას, ჯერ-ჯერობით ძნელია იმის გამოცნობა, თუ კონკრეტიულად რა ფორმით მოხდება ამერიკის დახმარება. ზღვაში შეტაკებას არ უნდა ველოდეთ, რადგან გერმანეთის ფლოტი ისედაც თავიანთ ნავთსადგურებში სდგას და იქიდან გამოსვლას არ ფიქრობს. რაც შეეხება ჯარების გადმოყვანას დასავლეთ ასპარეზზე, ეს მეტად ძნელი საქმეა, რადგან ამისათვის ამერიკას საკმაო ჯარები არა ჰყავს და არც ახლო მომავალში ეყოლება. მაშასადამე, ერთად ერთი დახმარება იქნება ფინანსიური.

მესოპოტამიაში ერთხანად ინგლისელებს კინაღამ მარცხი არ მოუვიდათ და ისევე ის ბედი არ ეწვიათ, როგორც შარშან კუტელ-ამართან. მაგრამ ეტყობათ მაშველი ჯარები დროზე მოსვლიათ და ოსმალები გაუდევნიათ. ახლა ოსმალები უკან იხევენ.

აღმოსავლეთ ბრძოლის ველზე გერმანელები რიგა-დვინის ხაზზე ოდნავ მოქმედებას აცხოველებენ.

X.

ომის დეპეშები

მთავარ ბანაკის ცნობა.

პეტროგრადი. 22 მარტი. დასავლეთის ასპარეზი. ილოკსტის სამხრეთით, პონევეჟის რკინის გზის ორივე მხარეს, ზარბაზნების დაშენის შემდეგ მოპირდაპირე იერიშით მოვიდა ჩვენს თხრილებზე და შიგ შემოიჭრა. მაგრამ ხიშტებით მოვიგერიეთ. ლეოვოფილოვის მიდამოებში, ვლადიმირ-ვოლინის სამხრეთ-აღმოსავლეთით 35 ვერსზე, ზარბაზნების, ნაღმისა და ყუმბარების მტყორცნელთა დაშენის შემდეგ, მოპირდაპირე ჩვენს სანგრებზე იერიშით წამოვიდა, სანგრებში შემოიჭრა, მაგრამ ნაწილი ამოვხოცეთ, ნაწილი უკუიქცა. ვოინინის სამხრეთით, პუსტომის მიდამოებში მტრის მცირე შემოტევა მოვიგერიეთ.

რუმინეთის ასპარეზზე სროლა, მზვერავთა და მფრინავთა მოქმედებაა.

კავკასიის ასპარეზზე ცვლილება არ მომხდარა.

შავი ზღვა. 14 მარტს ჩვენი ჰიდროპლანები დერკისს თავს დაესხნენ. სროლის დროს მტერმა ჩვენი ჰიდროპლანის ბენზინის ჭურჭელი გახვრიტა და საფრენი იძულებული გახდა ზღვაზე დაშვებულიყო, ამ დროს მფრინავმა ლეიტენ. სერგეევმა და უნტ.-აფიც. ტუმა ოსმალეთის ზხუნა შეამჩნიეს და ტყვიისმფრქვეველები დაუშინეს. ზედ მყოფი ზხუნა მიატოვეს და თავს უშველეს. ჩვენმა მფრინავებმა მიტოვებულ ზხუნიდან გადმოიტანეს კომპასი, ტყვიისმფრქვეველი და სხვა მოწყობილება. ჩვენმა მფრინავებმა აპარატი ჩასძირეს. ზხუნა ძლიერი ღელვის დროს ჯარლიგაჩის კონცხს მიადგა, პერეკოპის დასავლეთით, საიდანაც მფრინავები ნაღმისნით სევასტოპოლში მიიყვანეს. ზხუნაზე ყოფილა რამდენიმე ნაჭერი პური და ცოტაოდენი სასმელი წყალი.

საზრანგეთი

პარიზი. 20 მარტი. საღამოს ოფიც. ცნობა. სომას და უაზს შუა ზარბაზნების სროლა იყო, განსაკუთრებით ცხარე სროლა კოსტრ-კონტიკურის ნაწილში სწარმოებდა, აილეტის ჩრდილოეთით.

რამ ვიღერის მიდამოებში გერმანელების საფრენი ჩამოვაგდეთ.

მახლობელ აღმოსავლეთში. 19 მარტს მაკედონიის ასპარეზზე სიწყნარე იყო. ზურგის მხარეს მტრის საფრენებმა ყუმბარები დაუშინეს ესისენის ლაზარეთს. მტრის მფრინავები მეხუთედ დაესხნენ თავს სასანიტარო დაწესებულებას, თუმცა წითელი ჯვარი თვალნათლივ მოსჩანდა. 29 ბულგარელი ტყვეა მოკლული.

პარიზი. დღის ოფიც. ცნობა. ეიფეტის სამხრეთით ჩვენმა ჯარმა გერმანელებს მოქსიანისაკენ დაახევინეს. გუშინ ხელთ ვიგდეთ 120 კაცი და 5 ტყვიისმფრქვეველი.

ამერიკა

ვაშინგტონი. 21 მარტი. ხალხის წარმომადგენელთა პალატის საგარეო საქმეთა კომიტეტის თავმჯდომარემ ლორდმა შეამუშავა კომიტეტის დადგენილება, რომლითაც გამოცხადებულია ომი შეერთებულ შტატებისა და გერმანეთისა. ამ დადგენილებით კავშირის თავმჯდომარეს მინდობილობა აქვს გერმანეთის წინააღმდეგ საომარი მოქმედება დაიწყოს.

ვაშინგტონი. ვაშინგტონში ყველა საელჩოებს და მისიებს უილსონის მოწოდება გაეგზავნა. ასეთივე მოწოდება დეპეშით გადაეცა საზღვარგარედ მყოფ ჩრდილო-ამერიკის დიპლომატებს. ამბობენ ამ მოწოდებაში უცხოეთის საელმწიფოებს შეუძლიანთ დაინახონ შტატების მიერ გერმანეთის წინააღმდეგ ომის გამოცხადება და ომის გარეშე მდგარ სახელმწიფოებს თავისი აზრის გამოთქმა დასჭირდებათ ნეიტრალობის თაობაზე.

მაკედონია

სოლუნი. 19 მარტი. სანდო წყაროებიდან იტყობინებიან: ათინის სასახლეში ვენიზელოსელთა მოწინააღმდეგე წრეებზე რუსეთის ამბებმა დიდი გავლენა იქონია. სასახლე და მთავრობა დიდად სცდილობენ შეთანხმებას სახელმწიფოთა მოთხოვნილებანი სისრულეში მოიყვანონ.

ამერიკა და გერმანეთი

ვაშინგტონი. 20 მარტი. უილსონმა საღამოთი კონგრესს მოსთხოვა, გამოაცხადეთ, რომ შეერთებული შტატები გერმანეთთან მეომარ სახელმწიფოს მდგომარეობაშიაო.

ვაშინგტონი. ხმა დადის უილსონი სენატთა და დეპუტატთა შეერთებულ კრებას პალატის საღამოს 8 საათზე წარუდგენია და განაცხადებს: გერმანეთის წინააღმდეგ ომის გამოცხადება გერმანეთთან მებრძოლ სახელმწიფოებს ხელს შეუწყობს. ხელის შეწყობა უპირველესად შეიავათიან პირობებით სესხის მიცემაში გამოიხატება. უილსონმა მოითხოვა საყოველთაო სამხედრო ბეგრის შემოღებით 500 ათას ჯარისკაცს მოეყაროს თავი, ამასთანავე განაცხადა, შეერთებული შტატები არც ავსტრიის და არც გერმანეთის სხვა მოკავშირეთა წინააღმდეგ არ გაილაშქრებსო.

ნიუ-იორკი. 21 მარტი. „ასოსიეტედ-პრეს“-ი იტყობინება: უილსონი კონგრესს დაწვრილებით განუმარტავს თუ გერმანეთის მთავრობის მოქმედებამ როგორ მიიყვანა შეერთებული შტატები ომის გამოცხადებამდე გერმანეთის მთავრობასა და არა გერმანელ ერის წინააღმდეგ.

რევოლუციის ამგვები

ნადეჟდინსკაიას საარშიყო წერილი

ნიკოლოზ რომანოვის მეუღლეს ალექსანდრა თეოდორეს ასულს რასპუტინისათვის სხვათა შორის შემდეგი წერილი მიუწერია: „ალმით აუწერელია სიხარული, რომ შენ, ჩვენო სატრფიალოვ, ჩვენთან იყავ. ნეტამც შენს მკერდზე კვლავ მიმაძინა წყნარად და მშვიდათ. გმადლობ ამ ნეტარებისათვის. მხურვალედ გკოცნი, ხოლო შენ დამლოცე და მომიტევე—მე ხომ შენი ბავშვი ვარ“.

ვაჭარ-მრეწველთა ყრილობა

მოსკოვში მოხდა ვაჭარ-მრეწველთა ყრილობა რიაბუშინსკის თავმჯდომარეობით, რომელმაც სხვათა შორის განაცხადა: „ჩვენი უპირველესი მოვალეობაა ჯარი გვახსოვდეს. თუ ვერ გავიმარჯვეთ, კაიზერი ვინმე ბულგარელ ფერდინანდს დაგვისვამს რუსეთის მეფედ“. ყრილობა სექციებად დაიყო. პოლიტიკურმა სექციამ დადგინა: დამფუძნებელი კრება უნდა მოიწვიონ პირდაპირ, ფარულ, თანასწორ კენჭის ყრით, განურჩევლად სქესისა. დიდ ქალაქებში და შერეულ ეროვნებათაგან დასახლებულ ადგილებში პროპორციული წარმომადგენლობა უნდა დაწესდეს.

ყრილობამ მართვა-გამგეობის საუკეთესო ფორმად რესპუბლიკა აღიარა რუსეთის მთლიანობის დაცვით. მიწის და მუშათა საკითხი, ყრილობის აზრით, თანდათანობით საკანონმდებლო გზით უნდა განხორციელდეს. დამფუძნებელი კრება ისეთ დროს უნდა მოხდეს, რომ მთელ ხალხს შეეძლოს მონაწილეობის მიღება. დამფუძნებელი კრება მოსკოვში უნდა იყოს მოწვეული.

დეპეშები

(„საქართ.“ საკ. კორესპ.)

მოსკოვი. უმაღლეს სასწავლებლების მოსწავლეთა საზოგადო კრების დავალებით იუსტიციის მინისტრს მოქალაქეს კერენსკის შემდეგი დეპეშები გაუგზავნეს: მოსკოვის ქართველი სტუდენტობა თქვენის პირით მიესალმება განახლებულ რუსეთს. ჩვენს თავს მოვალეთა ვსთვლით მხარი დავუჭიროთ ახალს მთავრობას მთელის ჩვენის ძალღონით იმდენათ, რამდენათ ეს მთავრობა მის მიერ აღიარებულ დემოკრატიულ პრინციპების განხორციელების გზით ივლის. ჩვენ თხოულობთ დაუყონებლივ მოწვიულ იქმნეს დამფუძნებელი კრება ბ მივისწრაფვით საერთაშორისო მშვიდობიანობისაკენ. მშვიდობიანობა უნდა ჩამოვარდეს ეროვნებათა სამართლიან და რეალ ინტერესების დაცვის ნიადაგზე; ვერძოთ ჩვენ, ქართველებს, გვწამს, რომ დადგება დრო საქართველოს ეროვნულ-ტერიტორიალურ ავტონომიის განხორციელებისა. ამ ავტონომიის ფორმას საერთო საეროვნო ქართული ორგანო შეიმუშავებს.

ი. ლორთქიფანიძე.

—

ენგელი. ენგელელ ქართველ საზოგადოების კრებაზე მეომრები და მცხოვრებლები სპარსეთიდან განთავისუფლებულ რუსეთს სალამს ეუძღვნით, ბზად ვართ დ-ვიცვათ ახალი წეს-წყობილება და იმედი გვაქვს, რომ თავისუფალ რუსეთში თავისუფალ საქართველოსაც ვიხილავთ.

კრების თავმჯდომარე **პ. გამყრელიძე.**

მდივანი **გიორგი მაჭავარიანი.**

—

თელავი. ციხეში არეულობაა, სალდათებმა ესროლეს. დაჭრილებია. წესიერება აღადგინეს.

ახალი ამბავი

✦ **წერა-კითხვის** საზოგადოების ახალ წესდების ძალით, საზოგადოების განყოფილებებმა უნდა აირჩიონ სულ 150 რწმუნებული, რომელნიც შემდეგ საერთო კრებაზე აირჩევენ მთავარ გამგეობას. თუ რამდენი რწმუნებული უნდა აირჩიოს თითოეულმა განყოფილებამ, ამის გადაწყვეტა ეკუთვნის გამგეობას. წევრთა რაოდენობის მიხედვით, გამგეობას დაუდგენია: სოჩის განყოფილებამ აირჩიოს 1 რწმუნებული, სამტრედიამ 3, ტუაპსემ 1, სილნაღმა 2, ოზურგეთმა 3, არმავირმა 3, ქუთაისმა 8, თელავმა 2, გორმა 2, სამურზაყანომ 3, ვანმა 1, გუდაუთმა 1, სენაკმა 4, ერევანმა 1, ფოთმა 3, ბათომმა 10, გუმბრმა 4, ლანჩხუთმა 3, სოხუმმა 12, ბორჯომმა 1, ჭიათურამ 2, თბილისმა 50, დუშეთმა 1, ბაქომ 5, ალაგირმა 1, ახალციხემ 1, განჯამ 2, ზუგდიდმა 3, კავკავმა 4, ლიბაურმა 1, ოჩამჩირემ 1, მაჩხანმა 1, ზესტაფონმა 1, ცხინვალმა 2, ხიდისთავმა 1, ხონმა 1, ხაშმა 1, ხაშურმა 1, ჩოხატაურმა 1 და ონმა 1 წარმომადგენელი. წევრთა სიები მოსვლია გამგეობას ჯერ-ჯერობით 24 განყოფილებისგან. როგორც სიები გვიჩვენებს, ამ განყოფილებებს ჰყოლიათ 7,227 წევრი. ჯერ სიები არ წარმოუდგენია 16 განყოფილებას. მთავარი გამგეობის **განკარგულებით, რწმუნებულები** უნდა აირჩიონ განყოფილებებმა ეპარქიის ბოლო რიცხვამდე.

✦ **შუამდგომლობა.** თბილისის გუბერნიის სახალხო სკოლების მასწავლებელთა **კავშირმა, ქალაქის** აღმასრულებელ **კომიტეტის** საშუალებით, სთხოვა დროებითი **მთავრობის** ამიერ-კავკასიის **კომისარიატს:** 1) ის ახალგაზდანი, **რომელნიც ვბლა** ათავებენ სამასწავლებლო **სემინარიებს, სამხედრო** სამსახურისაგან **გაანთავისუფლონ** და თავი **უფალ ადგილებზე** გააწესონ და 2) **ჯარში** უკვე გაყვანილი **სახალხო** მასწავლებლები **ეკანვე** დაამრუნონ მათ თანამდებობაზე.

✦ **თბილისის მიდნეული წყლები.** ქ ლაქის ხმოსანმა და საბანლეოლოგიო კომისიის თავმჯდომარემ ე.ქ. ლუნკევიჩმა წინადადება წარადგინა ქალაქის საბჭოში შუამდგომლობა აღძრას დროებითის მთავრობის წინაშე, რომ თბილისის მიდნეული წყლები და აბანოები და აგრეთვე ის მამულები, **რომელნიც ამ წყლებს და აბანოებს** აკრავს, **ჩამოერთვას კერძო პატრონებს.**

✦ **თბილისის საგიმნასტიკო ხაზ.** (შეავრდენმა) მისალმებელი დეპეშა გაუგზავნა პეტროგრადის „შავარდენს“, რომელმაც დიდი მონაწილეობა მიიღო რუსეთის რევოლიუციაში. საზოგადოებამ **დადგინა** იხმაროს ლონისძიება, **რომ** მისი ერთი წარმომადგენელი **შიდებულ** იქმნას **წევრად** თბილისის **საქალაქო** აღმასრულებელ **კომიტეტში.**

✦ **კომისარიატის** სთხოვენ **ტრაპეზონის** მცხოვრებლები, **კომისარები** **გამოგვიგზავნეთო.** ამგვარის თხოვნით მიმართავენ **განჯის** **გუბერნიის** 4 **მაზრის** მცხოვრებნიც.

✦ **დროებით მთავრობას** **განკარგულება** **მოუსდენია,** **რომ** **სამსახურიდან** **გადაყენებულ** **გუბერნატორებს** **და** ვიცე-**გუბერნატორებს** **მარტის** **ჯამაგირი** მისცენ.

✦ **გენერალი ერმოლოვი,** **დაღესტნის** **სამხედრო** **გუბერნატორი,** **თანამდებობიდან** **გადადგა.** **გადააყენეს** **თანამდებობიდან** **განჯის** **გუბერნატორი** **ბოიარკოვი** **და** **ვიცე-გუბერნატორი** **დომერნიკოვი.** **საგუბერნიო** **საქმეები** **ჩაბარა** **განჯის** **აღმასრულებელმა** **კომიტეტმა.**

✦ **ბ-ნი** **რუდოლფი,** **კავკასიის** **სამოსწავლო** **ოლქის** **უფროსი,** **თანამდებობიდან** **გადადგა.** **როგორც** **ამბობენ,** **სამოსწავლო** **ოლქის** **ინსპექტორებიც** **ჩქარა** **გადადგებიანო.**

✦ **გადმოხვეწილთა** **საქმე.** **დროებით** **მთავრობის** **ამიერ-კავკასიის** **კომისარიატს** **გადაწყვეტილი** **აქვს** **გადმოხვეწილთა** **საქმე** **სხვა** **რიგად** **მოაწყოს.** **ხმა** **დადის,** **რომ** **კომისარიატი** **ფიქრობს** **თანამდებობიდან** **გადააყენოს** **გადმოხვეწილთა** **საქმეების** **მთავარი** **ხელმძღვანელი** **გენერალი** **თამამშევიო.**

✦ **გაუქურდავთ** **გ.** **მამაცაშვილის** **სახლი** (**მიხეილის** **პროსპექტი,** **102**). **წაუღიათ** **1500** **მანეთის** **ნივთები.**

✦ **შემოწირულობა.** **თბილისის** **აღმასრულებელ** **კომიტეტის** **ხარჯების** **გასაძღოლად** **თბილისის** **ქალაქის** **გამგეობამ** **შესწირა** **25,000** **მან.** **და** **კერძო** **კაცებმა** **21,530** **მან.,** **სულ** **46,530** **მ.**

✦ **კოოპერატივის** **ბინა.** **თბილისის** **ვაჭარ-მრეწველთა** **მოსამსახურეების** **მომხმარებელმა** **ამხანაგობამ** **მაღაზიისათვის** **ბინა** **დაიქირავა** **სოლოლაკში,** **სერგეევის** **ქუჩაზე,** **არზუმანოვის** **სახლებში.**

✦ **თბილისის** **აღმასრულებელმა** **კომიტეტმა** **მილიციის** **შოწყობა** **და** **მოწესრიგების** **საქმე** **გადასცა** **თბილისის** **თვითმართველობას.**

✦ **თბილისის** **სახაზინო** **თეატრი** **აღმასრულებელი** **კომიტეტის** **განკარგულებით** **გადავიდა** **ქალაქის** **თვითმართველობის** **ხელში.**

✦ **საგანგებო** **კომიტეტმა** 21 **მარტს** **მიიღო** **აბასთუმანის** **აღმასრულებელ** **კომიტეტის** **წარმომადგენელი,** **რომელმაც** **კომიტეტის** **სახელითა** **სთხოვა:** **დიდის** **მთავრის** **სასახლე** **დაეთმოს** **აღმასრულებელ** **კომიტეტს** **და** **გადაკეთებულ** **იქმნას** **სადავდასყოფოსანატორიად.** **საგანგებო** **კომიტეტმა** **გადასწყვიტა** **სასახლე** **დაცული** **იქმნას** **და** **ეთხოვოს** **შინაგან** **საქმეთა** **მინისტრს** **ამხანაგის** **მ.** **ნ.** **შრეპკანის** **საშუალებით** **მოქალაქე** **მიხეილ** **ალექსანდრეს** **ძეს,** **რათა** **ის** **სასახლე** **დასთმოს** **ზემო** **აღნიშნულ** **მიზნისთვის.**

✦ **ქალაქის** **მილიციის** **უფროსმა** **ბ-ნმა** **კოგანმ,** **ბრძანება** **გამოსცა:** 1) **ის** **იარაღი,** **რომელიც** **წინანდელმა** **პოლიციამ** **სხვა** **და** **სხვა** **დროს** **კერძო** **პირებს** **ჩამოართვა** **და** **სხვებს** **დაურიგა,** **ამ** **უკანასკნელთა** **ჩამოერთვას** **და** **ქალაქის** **მილიციის** **აბა** **თუ** **იმ** **ბინაზე** **ინახებოდეს** **და** 2) **მეტლეთა** **და** **გარეშე** **პირთა** **შორის** **ატეხილ** **დავის** **გადასაწყვეტად,** **მეტლეთაგან** **თავიანთ**

შორის არჩეულ იყვეს 7 კაცი, რომელნიც, საჭიროების დროს, ქალაქის მილიციონერებს დაეხმარებიან.

— სოფელი და საგუბერნიო სასუსართო კომიტეტი. 17 მარტს კრება ჰქონდა თბილისის საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტის საგარონომიო კომისიას. თავმჯდომარეობდა ნ. ელიავა, დაესწრნენ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოებათა წარმომადგენელნი თავ. მ. სუმბათაშვილი, ს. ყაზახაშვილი და ბ-ნი თადეოზიანი, საგუბერნიო აგრონომი გაბისოვი და სხ. კრებამ დაადგინა მოწოდებით მიმართოს სოფლის მეურნეთ, რომ სათესლე მასალა საკვებად არ დახარჯონ, რადგან კომიტეტი ყოველიფე ღონეს იღონებს საკვები მასალა დროზე და საკმაოდ მიაწოდოს ხალხს, ხოლო სათესლე მასალა თავის დანიშნულებისამებრ უთუოდ მინდვრების დათესვას უნდა მოხმარდეს, ვინაიდან ამას თხოულობს მომავალი წლის საჭიროება. კრებამ ამას გარდა მსჯელობა იქონია შესახებ იმისა, თუ როგორ გაანაწილოს მთხოვნელთა შორის კომიტეტის მიერ სათესლედ დაკვეთილი 30 ვაგ. ხორბალი, 115 ქერი, 6 ვაგ. შვრია, 100 ვაგონი სიმინდი და 50 ვაგ. კარტოფილი. გადაწყვეტილ იქმნა აგრეთვე გაიგზავნოს სპარსეთში მცოდნე კაცი ბოსტნის სათესლე მასალის (ხახვისა, კომბოსტოსი და კიტრისა) შესაძენად და საჭიროებისთვის გადაიდგას სასურსათო თანხიდან ათიათასი მანეთი. კრებამ სასურველად სცნა შეადგინოს მუშათა დრუჟინა სოფლის საჭიროებისათვის. დრუჟინაში შევლენ ზურგის ჯარის კაცნი, სპარსელი და ჩინელი მუშები და ტყვეები. საჭიროდ იქმნა ბიჩნეული მოეწყოს მუდმივი საგარონომიო კომისია, რომელიც იზრუნებს სათესლე მასალის და სამეურნეო მანქანა-იარაღების შეძენაზე, მეორე კრება იმავე კომისიისა მოხდა 18 მარტს. დადგენილ იქმნა დაიკვეთონ სათესლედ კიდეე 30 ვაგ. ქერი და 18 ვაგ. ხორბალი.

ჟუთაისი.

კვირას, 19 მარტს შესდგა ხელოვანთა (ხელოვან მწერლების, მსახიობების, მხატვრების, მუსიკოსების) საერთო კრება. კრებამ აირჩია „ხელოვანთა საზოგიდოების“ ბიურო—გამგეობაში შემდეგი პირები: მგოსანი გალაქტიონ ტაბიძე, მსახიობი ქალი ნინო ჩხეიძე, კომპოზიტორი კ. ფოცხვერაშვილი და მწერალი ა. ფაღავა, დასახელებულ პირთა მოლაპარაკების შემდეგ თავმჯდომარედ არჩეულ იქმნა ნინო ჩხეიძე, მდივნად გალაქტიონ ტაბიძე.

ზეხტაფონი.

— ოთხშაბათს, 15 მარტს ერთ-ერთ მთავარ ქუჩაზე აუარებელი ხალხის მოწაფეების და ჯარის თანადასწრებით გადახდილ იქმნა პანაშვიდი თავისუფლებისათვის მომწყდართა სულის მოსახსენებლად. წარმოითქვა სიტყვები. შემდეგ ხალხი გაემართა სასაფლაოსკენ 1905 წ. გარდაცვალებულთა თავისუფლების მებრძოლთა საფლავზე.

— 18 მარტს მოხდა აქაურ სოციალ-ფედერალისტთა პარტიის კრება.

— თბილისის ამიერ კავკასიის ქალაქ და დაბებთა კომიტეტების წარმომადგენელთა კრებაზე დასასწრებლად გაიგზავნა გრ. საყვარელიძე.

— ახლო მახლო საზოგადოებებში აირჩიეს საბჭოები.

საქართველოს საკათალიკოსო

სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის მოსაყდრემ ყოვლადსამღვდელო ლეონიდემ პეტროგრადში სახელმწიფო საკათბიროს თავმჯდომარეს გ-ნს როძიანკოს, მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს თ. დს ლვოვს და სინოდის ობერპროკურორს გ-ნს ლვოვს ტელეგრამით საუწყებლათ შეუთვლია ის აქტი, რომელიც შედგენილ იქმნა 12 მარტს მცხეთაში საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობის განგრძობის შესახებ (დაბეჭდილი „საქართველოში“ 14 მარტს).

მისალოცი დეპეშები:

(საქართ. კათალიკოსის მოსაყდრის ყ-დ სამღ. ლეონიდეს სახელზე მოსულია)

ლანჩხუთი (გურია). ლანჩხუთისა, აკეთისა და ხოჯალიის ოლქების სამღვდელოებამ შეერთებულს კრებაზედ მოისმინა საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობის განგრძობის ამბავი, მოესალმება დროებითს კომიტეტს და პირობასა სდებს გაორკეცებულის გულმოდგინებით ემსახუროს განახლებულს ეკლესიას.

კრების თავმჯდომარე მღვდელი **დავ. იმნაიშვილი.**

ფოთი. ნება გვიბოძეთ, მეუფეო, გულითადად მოგილოცოთ, რომ განხორციელდა თქვენი დიდისხნის ნატვრა და ეღირსა საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალურის ცხოვრების გაგრძელება.

ვლ. ხოშტარია.

—

ფოთი. ვეგედრებით დედა ღვთის მშობელს მიიღოს თავის საფარველს ქვეშ პირველი მოსაყადრე კათოლიკოსისა და აკურთხოს ისტორიული ნაბიჯები აღორძინებულ და მისად წილხდომილ ივერიის ავტოკეფალურ ეკლესიისა.—დეკანოზი კობახიძე, კეთილმოწესე კალანდარიშვილი, მღვდლები: ცინცაძე, გეგეჭკორი, შავდია, მთავრები: გველესიანი, ქიქოძე, კილფარაძე, დათაძე, ჩხაიძე, თალაქვაძე, ხომერიკი.

ეფისკოპოზ ლეონიდეს.

ხონი. თქვენო ყოვლად უსამღვდელოესობავ! „საქართველო“ს დღევანდელ ნომერში დაბეჭდილმა ამბავმა სიხარულით აღმავსო. მოგილოცავთ თქვენა და თქვენთად ერთად ივერიის ეკლესიის განთავისუფლებისათვის მებრძოლთ. საქართველოს საუკეთესო, ამ მოსეს ხალხის მსგავსად, მანანასებ ჩვენზე მოვლენილ ბედნიერების ოქროს ასოებით დასწერენ ისტორიის ფურცლებზე და მით თქვენი და თქვენი თანამებრძოლთა სახელი უკვდავი იქნება ჩვენთა შვილთა და შვილისშვილთათვის. ეხლა ვევედროთ ყოვლად წმიდა ღვთის მშობელს, რომლის წილხდომილ არის საქართველო და იმ წმინდა ნინოს, რომელიც ქადაგებდა მასში ქრისტეს წმინდა მოძღვრებას, განამტკიცონ ეს სრული თავისუფლება საქართველოს ეკლესიისა უკუნისამდე.

დავშთებით მსასოებელი პატივისმცემელი თქვენის ყოვლად უსამღვდელოებისა.

კ. ოდიშარია.

უხვი შეწირულება

პ. ბ. კიზირიამ მიიღო პეტროგრადიდან ცნობილ კონცესსიონერ **აკაკი ხოშტარიასაგან** შემდეგი დეპეშა: „ალსანიშნავათ მდგომარე დიადის დღეებისა მე და ჩემი ცოლი ვწირავთ ქართველ პოლიტიკურ დასჯილთა დასახმარებლათ 10,000 მანეთს. გთხოვთ ამის დასანაწილებლათ შეადგინოთ კომიტეტი: რედაქცია „საქართველოს“, ამიერ-კავკასიის ბანკის და ყველა პოლიტიკურ პარტიების წარმომადგენლებისაგან, მიუხედავათ მათის მიმართულებისა. მაცნობეთ სად და ვის სახელზე გამოვგზავნოთ ფული. მოხარულნი ვართ, რომ ამ მცირე შეწირულებით ცოტათი მაინც შევუმსუბუქებთ მდგომარეობას იმ გმირებს, რომელნიც სამშობლოში დაბრუნებისათანავე მედგრათ განაგრძობენ ხალხის საკეთილდღეო საქმეს.

ბ. კიზირიამ უკვე შეადგინა კომიტეტი, სადაც შედიან წევრებად თითო წარმომადგენელი ხსენებულ ბანკისა და რედაქციისა და ნაციონალდემოკრატთა, სოციალ-ფედერალისტთა, სოციალ-რევოლიუციონერთა და სოციალ-დემოკრატთა ჯგუფებისაგან. კომიტეტმა თავმჯდომარედ აირჩია ხსენებულ ბანკის გამგე იასონ მერაბის ძე ლორთქიფანიძე. ეს უკვე ემცნო შემომწირველებს ა. შ. ხოშტარიას და მის მეუღლეს მინადორა ეგნატეს ასულს. კომიტეტი შემომწირველთ უცხადებს უაღრეს მადლობას და ითხოვს შეწირული თანხა გამოგზავნონ ამიერ-კავკასიის ბანკში ბ. ლორთქიფანიძის სახელზე.

სასურველია ეს ცნობა სხვა რედაქციებმაც გადაბეჭდონ, რომ დასჯილებმა იცოდნენ ვის და სად მიმართონ.

სამხედრო მინისტრის გრძანება

(პ. დ. ს.)

პეტროგრადი. ოფიციალი. ბრძანება სამხედრო უწყებას № 151, 20 მარტი 1917 წ.

გაბოროტებული და მრისხანე მოპირდაპირე მოსატყუარი სიტყვებით აცხადებს რუსეთთან მეგობრულ განწყობილობის შესაძლებლობას და ამავე დროს გაშმაგებით ემზადება ჩვენს ასპარეზზე მედგარ შემოტევისათვის. მტრის გულისთქმა ცხადია, ამას ადასტურებს მიღებული მოხსენებანი. მომქმედი ჯარი მოითხოვს რაც შეიძლება ბევრ აფიცერს, მისთვის რაზმების შესავსებად საჭიროა ჯარისკაცები, მას ესაჭიროება უუმბარები და სხვა საომარი მასალა. ჯარში ყველა აფიცერს დიდი მნიშვნელობა აქვს, მხოლოდ მისი სარდლობით მიდის ჯარისკაცი გამარჯვებისაკენ, მხოლოდ მისი დახმარებით, ცოდნით და ხელმძღვანელობით შეიძლება ათასგვარ ტეხნიკურ საშუალებათა გამოყენება, რაც კი დღეს ჯარს გააჩნია. მუშებმა დაზგებს მიაშურეს და მალე სასროლი მასალა დაიძვრის ჩვენი ჯარისაკენ. ყველა ომში გამოსადეგი აფიცერი და ჯარისკაცი ვალდებულია ბრძოლის ველისაკენ გაეშუროს. მათ ესმით მდგომარეობის სერიოზობა. ჯარს ხომ შევსება უნდა. ჩვენი ლოზუნგი უნდა იყოს: „ჯარის ზურგის მხარეს არ უნდა დარჩეს არც ერთი ზედმეტი აფიცერი, არც ერთი ზედმეტი ჯარისკაცი. ამისათვის მოუწოდებთ ჯარის უფროსებს, აფიცრებს და ჯარის კაცებს, ვინც კი ზურგის მხარეს იმყოფება, მთელი ძალღონე გამოიჩინონ, მთელი ენერგია საქმეს შეალიონ. გაათკეცეთ თქვენი შრომა, რათა უმახლობელ დღეებში შეავსოთ და ბრძოლის ველზე გაისტუმროთ რაც შეიძლება მეტი ჩინებულად გაწრთვნილი ჯარი. ვუბრძანებ ყველა სარდლებს, სამხედრო ოლქების მთავარ უფროსებს, სამხედრო სამინისტროს მთავარ სამმართველოთა უფროსებს სულ მოკლე ხანში შეამოწმონ აფიცერთა და ჯარის კაცთა შემადგენლობა, მხოლოდ აუცილებლად საჭირო რიცხვი დაიტოვონ და დანარჩენები დაუყოვნებლივ გაგზავნონ ჯარის შესავსებად. დარწმუნებული ვარ, შტაბებში დარჩენილი მცირე რიცხვი აფიცრობისა და ჯარისკაცობისა ბრძოლის ველზე გაგზავნილთა საქმესაც შეასრულებს და ზურგის მხარეს არსებულ დაწესებულებათ ხელს შეუწყობენ საქმის მარჯვე მსვლელობაში შემცირებულ შემადგენლობითაც. გიბრძანებთ ეს მოწერილობა გააცნოთ ყველა აფიცრებს და ჯარის კაცებს შტაბებში, სამმართველოებში და ზურგის მხარეს არსებულ სხვა დაწესებულებებში. შტატის შემცირების ცნობებს დაუყოვნებლივ მომახსენებთ.

სამხედრო მინისტრი **ა. გუჩკოვი.**

ამიერ კავკასიის აღმასრულებელ კომიტეტთა წარმომადგენელების ერილობა

(დასასრული)

შახატუნი

მეორე მომხსენებელი იზიარებს ბ-ნ ჯაფარიძის ოთხ სართულიან ფორმულის პროექტს და შეაქვს ერთი შესწორება, რომ ზოგიერთ ადგილებში, სახელდობრ ერევნისა და განჯის გუბერნიებში, სადაც, მისის აზრით ყოვლად მიუღებელი ადმინისტრატიული დანაწილება არის, მოხდეს ახალი დანაწილება ეროვნებათა ერთეულად შეკვრის მიხედვით. ყრილობამ კამათის შემდეგ შემდეგი რეზოლიუციები მიიღო ამ საკითხის შესახებ.

სუყველა არსებული აღმასრულებელი კომიტეტები უნდა დარჩნენ იმ სახით, როგორითაც დღეს მოქმედებენ, ვიდრე შესდგებოდენ ადგილობრივი კომიტეტები, საერთო, თანასწორ და ფარულ კენჭის ყრით არჩეულები. 2) მიენდოს არსებულ კომიტეტებს დაუყონებლივ შეუდგენ ამ კომიტეტების (სასოფლო, სარაიონო, სამაზრო და საგუბერნიო) არჩევა და ხალხს თვით მიენდოს ამ კომიტეტების ტერიტორიალი საზღვრები აღნიშნოს. მიუხედავად დღევანდელ ადმინისტრატიულ დანაწილებას.

3) ქალაქის აღმასრულებელი კომიტეტები უნდა მოწყობილ იქმნან თბილისის კომიტეტის ტიპის მიხედვით.

4) ყველა ადგილობრივი კომიტეტები, აგრეთვე ქალაქებისაც, გარდა თბილისისა და ქალაქისა, უნდა დაექვემდებარონ საგუბერნიო კომიტეტს, რომელიც ხელმძღვანელობს მათს მუშაობას.

5) ადგილობრივ კომისარებს იჩენენ სათანადო აღმასრულებელი კომიტეტები, ხოლო ამტკიცებს ამიერ კავკასიის დროებითი მთავრობა.

ამიერ კავკასიის კომიტეტთა უმაღლესი ორგანო

დიდი კამათი გამოიწვია ამიერ კავკასიის კომიტეტთა უმაღლეს ორგანოს დაარსებამ. ასეთ კომიტეტის დაარსების წინააღმდეგ ყრილობის ზოგიერთმა წევრებმა აშკარათ გაილაშქრეს, რადგან მასში დაინახეს დროებითი მთავრობის უფლებების შეზღუდვა, ხოლო ნაწილი სოც. დემოკრატებისა პოპოვის მეთაურობით განსაკუთრებულათ ითხოვდენ როგორც ამ ორგანოს, აგრეთვე სხვა კომიტეტების ფუნქციების გაფართოვებას და მოითხოვდენ, რომ ყველა საპასუხისმგებლო ადგილებზედ დანიშნულ ყოფილიყვენ ადგილობრივ კომიტეტების მიერ, კომისარიატის დაუკითხავად.

კომისარი პაპაჯანოვი

ორატორის აზრით ჯერ რევოლიუცია სავსებით არ დამთავრებულა. მასში სავსებით ჩაორეული არ არის ვლეტ ბა და პროვინცია ისე არ არის მომზადებული სავსებით განიმსჭვალოს მომენტის მნიშვნელობით, რომ სახიფათო სავსებით გადაეცეს მას მმართველობის საქმეები. კომისარის აზრით, ჯერ-ჯერობით საჭიროა საპასუხისმგებლო ადგილებზედ დანიშნულ იქმნენ პირნი, რომლებსაც იცნობენ, და რომელნიც სარევოლიუციო მოღვაწენი არიან. ამიტომ მიმდინარეობა უნდა მოხდეს ზევიდან და არა ქვევიდან.

კომისარ ჯაფაროვის განცხადება

რადგანაც ამ საკითხმა ფრიად ცხარე ხასიათი მიიღო, ჯაფაროვი აცხადებს, რომ მმართველობის საკითხების გადაწყვეტა დოოებით კომპეტენციაში შედის და ჩვენ მიერ უნდა იქმნენ დამტკიცებულნი კომიტეტეტების მერ წარმოდგენილი კომისარების ამ „გლეჯის“. უფლება ჩვენია აცხადებს კომისარი და ამას არავის არ დავუთმობთო.

ქალაქის კომისარი პოპოვი კატეგორიულად აცხადებს, რომ თუ მთავრობა არ დასთმობს თავის უფლებას, არც ჩვენ დავსთმობთ ჩვენს უფლებას, მით უმეტეს, რომ ჩვენს უკან სდგანან საოლდათთა და მუშათა საბჭონიო.

მთავრობის თავმჯდომარის ხარლამოვის პასუხი

პოპოვსა და სხვა მოწინააღმდეგეებს უპასუხებს დელეგაციის თავმჯდომარე ხარლამოვი, რომელიც აღნიშნავს, რომ დროებით მთავრობას სურს ადგილობრივ ორგანიზაციებთან და პოლიტიკურ მოღვაწეებთან შეთანხმებით იმუშაოს, ხოლო თუ მას არ ენდობიან, უნდა პირდაპირ განაცხადონ და დროებით მთავრობა დაუყონებლივ დაბრუნდება იქ, საიდანაც მოვიდა. ეს არ არის თავმოყვარეობის საკითხი, არამედ ამას მოითხოვენ უმაღლესნი სახელმწიფოებრივნი საჭიროებანი. მთავრობის ასეთმა კატეგორიულმა განცხადებამ სავსებით დაუფრთხო მოწინააღმდეგეთ ამაღელვებელი კილო და საკითხის გამორკვევამ წესიერი მსვლელობა მიიღო.

კამათის შემდეგ გადაწყდა დაარსდეს საგუბერნიო კომიტეტების წარმომადგენელთა საბჭო, რომელიც მუშივ იქნება თბილისში და იმოქმედებს დროებით მთავრობასთან. საბჭოს ექნება მხოლოდ სათათბირო ხმა და არავითარი საკითხის გარდაწყვეტის უფლება არ ეძლევა. საბჭო შესდგება 33 კაცისაგან, რომელნიც ასე იქნებიან განაწილებულნი: თბილისისა და ბაქოს გუბერნიებიდან ოთხ ოთხი, დანარჩენ გუბერნიებიდან ორ-ორი, სოხუმისა და ზაქათალის ოლქებიდან თითო და ხუთ-ხუთი სალდათთა და მუშათა საბჭოთაგან.

თბილისის და ბაქოს განცალკევება.

ყრილობის უმრავლესობამ ნათლად დაანახვა თბილისის კომიტეტს, რომ მას პროვინცია სრულებით არ ენდობა და მიუხედავათ იმისა, რომ იგი ხშირად შეიძლება სასარგებლოც იყვეს ცნობების მიწოდებით, როგორც ცენტრში მყოფი, მაინც განაცხადეს რომ წინააღმდეგნი არიან თბილისის კომიტეტს რაიმე სხვა საქმე ჩაბარდეს. არავისთვის დასაფარი არ არის, რომ უნდობლობა იყო არა ქალაქისადმი, არამედ უნდობლობას იწვევენ ის პირნი, რომელნიც დღეს ამ კომიტეტში დიდ როლს თამაშობენ, მიუხედავათ ხალხის მათდამი სრული უნდობლობისა. მაგრამ საერთო აურზაურში, როცა დაღალული ხალხი წასასვლელად იშლებოდა, სწორედ ამ დროს დასვა საკითხი თავმჯდომარე ხატისოვმა თბილისისა და ბაქოს ცალკე ერთეულებათ გამოყოფისა და ამ აურზაურში ის გაიყვანა, რაც მას სურდა!..

ნოე ჟორდანია

ნოე ჟორდანია კითხულობს დღევანდელი ტაქტიკის შესახებ, იგი აღნიშნავს, რომ რევოლიუცია შოახდინა სამმა მთავარმა ძალამ, პროლეტარიატმა, ჯარმა და პროგრესიულმა ბურჟუაზიამ, რომელმაც უსათუოდ დიდი როლი ითამაშა. ორატორი იხსენიებს 1905 წელს, როდესაც პროლეტარიატი მარტო გამოვიდა და ბურჟუაზია რამდენადმე მიყვებოდა უკან. დღეს ძალთა სრული შეთანხმებაა და ბურჟუაზია და პროლეტარიატი ერთ დროშას ატარებენ. ჯერ-ჯერობით კი ყველა კლასობრივი საკითხები სხვა დროისთვის არიან გადადებულნი. მაგრამ მუშათა კლასი არ იცდის, მისი მდგომარეობა საშინელი იყო და ჩვენ ვხედავთ, რომ ისეთი მწვავე საკითხი, როგორიც არის 8 საათის სამუშაო დღე, მშვიდათ ეწყობა. ფაბრიკანტები და მუშები, ბგრეულ წოდებულ შეგარიგებელი კამერებით, მშვიდად რიგდებიან. გლეხთა საკითხიც, რომელიც აგრეთვე ფრიად მწვავეა, ჯერ ჯერობით რამდენადმე ასეთივე შემარიგებელი კამერებით შეიძლება მოეწყოს, ხოლო რაიმე კარდინალური რეფორმის შემოღება მხოლოდ კანონმდებელის საშუალებით შეიძლება. ეროვნული საკითხიც, რომელიც რამოდენმამე პარტიამ წამოაყენა, კავკასიაში უნდა გადაწყდეს საკანონმდებლო საშუალებით, ხოლო დღეს რაიმე პრაქტიკული ნაბიჯის გადადგმა ძალთა დაქაცვას, ერთა შორის უთანხმოებას ნიშნავს და რევოლიუციის ძლიერებას ასუსტებს. მომხსენებლის აზრით, ეროვნული საკითხი შეიძლება განხილულ იქმნას მხოლოდ თეორიულად და აგიტაციის გაწევა რაიმე ლოზუნგის გარშემო ყველასთვის ნება დართულია (ეს დებულება შალვა მესხიშვილმა ოქმში შეატანია თავჯდომარეს.

შალვა მესხიშვილი.

შალვა მესხიშვილი აცხადებს, რომ ეროვნული საკითხი საქართველოში წამოიყენებელია, მაგრამ იმის იქით, რაც ბ-ნმა მომხსენებელმა აღიარა შესაძლებელად, ქართველები არ წასულან. დამფუძნებელი კრება გამოხატავს ხალხის ძალთა განწყობილებას და ამიტომ ეროვნული ლოზუნგი კრებამდე უნდა იქმნეს ხალხში გატანილი, რომ დამფუძნებელ კრებაზედ შემუშავებული პროგრამებით წარსდგენ. შალვა მესხიშვილი მოითხოვს აგრეთვე, რომ აგრარული საკითხი დაუყოვნებლივ გადაწყდეს. კამათში, რომელიც ამ საკითხის გარშემო მოხდა, მონაწილეობა მიიღო დიმ. ჭიაბრიშვილმა, ი. ბარათაშვილმა, ა. ლომთათიძემ და სხვებმა.

გ. ნათაძე სოციალისტ-რევოლიუციონერთა სახელით აცხადებს, რომ, მათის აზრით, ეროვნული საკითხი უნდა გადასწყვიტოს დამფუძნებელმა კრებამ.

კრებამ მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია: თათბირი მხარს უჭერს რევოლიუციონურ პროლეტარიატს, არმიას და საზოგადოების სხვა ნაწილებს, რომლებიც მიილტვიან ამ ძირითად პოლიტიკურ მიზნისაკენ. აქედან გამომდინარეობს მომენტის ტაქტიკა: მოძრაობაში ერთობის შესანარჩუნებლად ყველა ამ სოციალურ ნაწილებისა **და კლასებისა** საჭიროა: ყველა ის აუცილებელი ეკონომიური, კლასიური, ნაციონალური და სხვა მოთხოვნილებანი, რომლის გადადება არ შეიძლება, როგორც მაგალითად: სამუშაო დროს შემცირება, ხელფასის მომატება, საძოვრებით და ტყით სარგებლობა, მის მსგავსი, აგრეთვე კომისარების დანიშნა ეროვნებისდა მიხედვით, ნაციონალური სკოლებისა და ეკლესიების დაარსება და მსგავსი კითხვები, რომლებსაც ცხოვრების აუცილებლობა გვიკარნახებს, უნდა გადიჭრას დამფუძნებელ კრებამდე დაინტერესებულ პირთა შეთანხმებით, შემარიგებელი კამერების და ურთიერთ შორის დათმობით.

რადიკალურათ გადაჭრა კითხვებისა: მუშათა, გლეხთა, ნაციონალურისა და ეკლესიისა უნდა მიენდოს დამფუძნებელ კრებას, რომლის საარჩევნო კამპანიის დროს პოლიტიკური პარტიები გამოდიან თავის პროგრამულ მოთხოვნილებით და თავის საკუთარი დროშით.

PRO PATUA SEMREP!

ქართველო ქალებო!

სამშობლოს სიყვარული, წინაპრების მემკვიდრეობა, შეადგენს ერის უდიდეს ძალას, რომელიც თავს იჩენს უფრო ძლიერად ამისთანა დიად დროს, როგორც ეხლანდელია. სამშობლოს სიყვარული მოითხოვს სრულს უარყოფას პირადი ინტერესებისას, მოითხოვს სრულს თავგანწირვას.

ქართველო ქალებო! მოვთხოვოთ ჩვენს მამებს, ძმებს, შვილებს დაიცვაყონ პარტიული უთანხმოება, ეზიარნენ ამ უმაღლეს გრძნობას, მჭიდროდ შეერთდნენ. ჩვენც დიდი მოვალეობა გვაქვს სამშობლოს წინაშე. მთელს ჩვენს წარსულში ქართველი ქალი ვაჟკაცებს არ ჩამორჩენია არც სიმამაცეში, არც თავგანწირვაში. მაშ იყოს ჩვენის ბნელ გზის გამაშუქებელად: სამშობლოს სიყვარული, რომელიც მოგვიტანს თავისუფლებას.

გაუმარჯოს საქართველოს!

გაუმარჯოს ქართველ ერს!

გაუმარჯოს საქართველოს ავტონომიას!

ქართველი ქალი.

ეროვნულ-ეკლესიური

(ეროვნ. საქართ. № 62, 1917)

2

თავისუფალი რუსეთი უნდა დაეყრდნოს მსგავსსავე თავისუფალ ერებს. დომხალივით სხვა და სხვა ეროვნებათაგან შემდგარი კომიტეტები, მარად დომხალივითვე არეულ წესრიგს და წყობილებას შეიტანენ ახალ რუსეთის სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში და ეს კი სეფეოს გახდის ყოველ ცდას რუსეთის საუკეთესო შვილთა—განამტკიცონ სამშობლოს განახლებული სახელმწიფოებრივი ცხოვრების საფუძვლები.

რომ ერების წარმომადგენლების ყოველი ცდა და აზრი თუ დადგენილება ზედ-გამოჭრით გამომსახველი იყვეს ერის ნამდვილ ზრახვათა, აუცილებლად საჭიროა, რომ ყოველი ერის წარმომადგენლები უთუოდ საკუთარ კრებებზე არკვევდნენ მის ყოველ საკითხსა და საქმესა. ქართველები, სომხები, რუსები, ოსები და სხვა ერები სრულიად დამნაშავენი არა ვართ, რომ წარსულმა ათასმა წლებმა და ისტორიის ბრუნვამ შეგვქმნა სხვა და სხვა ერად. ამიტომ ამაოა ცდა შეგვაერთონ იმაში, რაშიაც შეუძლებელია შეერთება. მასთან, ადამიანი ცოცხალი, ხორციელი არსებაა და როგორც ასეთი, იგი ბუნებრივად მისდევს მის ამა თუ იმ ხორციელ მოთხოვნილების დაუცადებლად შესრულებას. ამიტომ, ვამბობთ, შეუძლებელია, რომ სხვა და სხვა ეროვნების წარმომადგენლებისაგან შემდგარმა კომიტეტებმა შესძლონ დაახლოებით მაინც სამართლიანად გადასწყვიტონ ამა თუ იმ ერის ესა თუ ის საჭიროება, რადგანაც შეუძლებელია, რომ სხვა მოდგმამ სხვა გზისკენ არ გაიწიოს...

ამიტომ მოვითხოვთ, რომ ყოველ ერს ჰყენდეს საკუთარი ეროვნული კომიტეტები, როგორც ადგილობრივად, ისე ცენტრებში. ადგილობრივს კომიტეტებს ირჩევენ ეროვნების მიხედვით ადგილობრივი მცხოვრებნი, ხოლო ცენტრალურ კომიტეტების წევრებს ადგილობრივი კომიტეტები. ცენტრალური საეროვნო კომიტეტები იქნება ამა თუ იმ ეროვნების ზრახვათა ნამდვილი გამომსახველი და, ვითარცა ასეთი,—ყოველად უანგარონი და გულწრფელნი. ვიმეორებთ, რომ ეროვნული პოლიტიკა და კულტურა უთუოდ თვით ამა თუ იმ ერის ღვიძლმა შვილებმა უნდა აწარმოვონ ყოველად შეურევნელად გარეშე მოანგარე ელემენტთა... ხოლო, რადგანაც საქართველოს საზღვრებში სცხოვრობს სხვა და სხვა ეროვნების ხალხი, ამიტომ, ჩვენი პრინციპის მიხედვით, ყოველმა ეროვნებამ ცალ-ცალკედ უნდა შეადგინონ ადგილობრივი და ცენტრალური კომიტეტები და ცალ-ცალკე განაგონ: ა) სხვა ერთა ადგილობრივმა კომიტეტებმა თავისი **კულტურული** საქმეები, ხოლო ცენტრალურმა—**ეროვნულიც**. ესეთი, პირველ შეხედვით განკერძოებული მოქმედება სრულიად არ დაუშლის მათ წარმატებით იღვაწონ თავ-თავიანთ სფეროში. პირიქით, ერთი ათად და ასად უფრო წარმართავენ თავ-თავიანთ ხალხის საქმეებს, რადგანაც ყოველად საღი და მშობლიური იქმნება მათი ყოველი გადაწყვეტილება. ოღონდ კითხვა იმაშია, სად უნდა იყოს რეზიდენცია (ადგილ-სამყოფელი) ამ სხვა და სხვა ეროვნებათა ცენტრალურ კომიტეტებისა?—ცხადზე-ცხადია, იქ, სადაც ცენტრია ამა თუ იმ ერის მაჯის-ცემისა, ცხოვრება-მოქმედებისა, ისტორიულ ტრადიციისა და მისწრაფებათა. ასეთს ცენტრს ქართველებისთვის, მაგალითად, წარმოადგენს თბილისი, სომხებისთვის ეჩმიაძინი ანუ ვანი თუ არზრუმი და სხვა. სრულიად საქართველოს ქართული ცენტრალური კომიტეტი უნდა იმყოფებოდეს თბილისში, როგორც საქართველოს დედა-ქალაქში და აქედან განაგებდეს სრულიად საქართველოს ტომთა ადგილობრივ ქართულ კომიტეტებსა და მათს საერთო კულტურულ და საეროვნო საქმეთა და ამ სახით ბუნებრივად აერთებდეს და აკავშირებდეს მათ; ხოლო, სრულიად საქართველოს საზღვრებში მცხოვრები სომხები, რუსები, თურქები, ოსები, ლეკები და სხვანი, თავის მხრით, ყველანი ცალკე და ვისგანმე დამოუკიდებლად, ირჩევენ თავ-თავიანთ კომიტეტებს და შემდეგ წარმომადგენლებს თავ-თავიანთ ცენტრალურ კომიტეტისთვის, რათა დედა-სამშობლოს დანარჩენ წარმომადგენლებთან ერთად განაგრძონ თავ-თავიანთი ერის კულტურული და ეროვნული საქმიანობა...

გვრჩება ერთი საკითხის გარკვევაც: რა უნდა აერთებდეს თვით ერებსა და მათ ადგილობრივ და ცენტრალურ კომიტეტებსა? ამაზედ შემდეგ იყოს.

ივ. როსტომაშვილი.

მწარე შთაგონებანი

„ყოველივე წახდეს, მაგრამ ჩემი სიტყვა არ წახდესო“—ბრძანებს მაცხოვარი. ეს სიტყვები ყველასა გვწამს, მაგრამ როგორც იტყვიან, „ბოლო მაკვირვებსო“. იგივე მაცხოვარი ბრძანებს, თუ არ ვსცდებითო: „მიეცეს კაცად-კაცადსა საქმეთა მათთაებრო“ და ეს-კი, კიდევ ვიმეორებ, „თუ არ ვსცდებითო“, წახდა. თუ არ გჯერათ, აბა ყური დაშიგდეთ.

აგერ სრულმა საუკუნემ გაირბინა, რაც საქართველოს პირიდან ენას გლეჯდნენ, როგორც გარედან, ისე შიგნიდან. ვის არ ახსოვს რუსეთის რეჟიმი საზოგადოდ ყოველთვის და განსაკუთრებით-კი ნიკოლოზ მეორის ხელში; მაგრამ ასე თუ ისე, თუმცა ნახევრად ქარაგმნებით, მაგრამ მოხერხებული ორატორი მაინც ახერხებდა ეთქვა რამე. ახლა-კი ღმერთმა თუ ბედმა გვიშველა, სიტყვისა და რწმენის თავისუფლება გამოცხადდა, რუსეთის ყველა კლასები შეერთდენ და ხალხს თავისუფლება მოუხვეჭეს და როგორმ გგონიათ? ის რწმენა, რომელიც დღეს სათაყვანებელ იდეად არის გადაქცეული მთელ ქვეყნიერებაზედ, ეროვნება, ჩვენში ებუჩად არის აგდებული. არა გჯერათ? ჰკითხეთ 16 მარტს სახალხო უნივერსიტეტში კრებაზე დამსწრე ხალხს, თუ როგორ ეჰყრობოდნენ ყველა იმ ორგანოს, რომელიც სატყვას „ქართველნო“ „საქართველო“-ს გაამხელდა. ძირს!.. ძირს!.. არ გვინდა, არ გვინდა!..—შეიქნებოდა ისეთი აურ-ზაური, რომ თვით ზარბაზანიც-კი უძლური იყო ყურში ჩაგწვდენოდათ. ეს არის სიტყვისა და რწმენის თავისუფლება?..

16 მარტს ზემოაღნიშნულმა კრებამ მომაგონა 1905 წელი. ფრთხილად „მესვეურნენი“ ასეთის დიკტატურისა, ფრთხილად, რომ არ გამეორდებს იგივე შეცდომები, რაც მაშინ. ნუ სარგებლობთ ბრბოთა წეუგნებლობით, მიეცით კაცად-კაცადსა საქმეთა მათთაებრ, რომ ყველამ შესაფერისად იგრძნოს დიდებული მოვლენა, თორემ იცოდეთ, რომ ადრე თუ გვიან ინანებთ და დაინახავთ, რომ ძალას, თუ ის სამართლიან ნიადაგზე არ სდგას, კეთილი ბოლო არა აქვს. სჯობს იწამოთ ის, რაც მთელის ევროპის ხალხის უპირველესი რწმენაა—ეროვნება და, მოითხოვეთ ის, რასაც მთელი რუსეთის ეროვნებანი თხოულობენ—ტერიტორიალური ავტონომია—შინაური თვითმართველობა, 1783 წლის ტრაქტატზე დამყარებული.

იასე რაჭველი.

ქართველ მწერლებს

ნათქვამია: „სანამ ხმალი მოვიდა, სიტყვამ თავი გაიგდებინაო“!..

დიახ, ავტორიტეტულ ხმას დიდი ძალა და მნიშვნელობა აქვს...

ბატონყმობის გადაგდება კალმის ნაყოფი...

მწერალი იგივე მეომარია, როგორც სალდათი ანუ ოფიცერი: ბრძოლის ველზე მეომარი თუ მტერს უსწორდება ხმლით ხელში თავის მამულ-დედულის დასაცავად, ნაციონალისტი-მწერალიც ხელგულ დაკრეფილი არა ზის: იგი მაღლიანი კალმით აღაფრთოვანებს და ენტუზიაზმს უღვივებს იარაღიან მეომარს, თანაც შინ აწყობს და არიგებს ეროვნულ საქმეს.

მართალია ილია არ იყო ოფიციალ მეომარი სარდალი, მაგრამ ნაკლებად არ შეჰსწირა თავი თავის სამშობლოს.—ვაჟკაცურად ვერა დაიკლესრა კალმოსან-სარდალს და ვერაგულად-მიპარვით მოჰკლეს „მტრებმა“...

არც თუ აკაკი იყო მოსვენებაში: მტრებს იგვრებდა კალმით! ციხეშიც კი იჯდა სიბერის დროს...

ეგდოშვილის კალამმაც კი სისხლი არწყია, როდესაც გიგო, რომ სასურველ ალაგს პოლიტეხნიკუმი არა შენდებოდა... ხიზნების თავგასულობას იგი ვერ ინელებდა...

ეპისკოპოსი კირიონი სარდალი არ იყო, მაგრამ ბრძოლის ველზე ყოფნა ერჩიენა, იმ დღეში ჩააგდეს! თავის მიწა-წყალს მოაშორეს მიტომ, რომ კალამი მახვილსამებრ უჭრიდა თავის სამშობლოს საკეთილდღეოდ!

მაინც ჩვენ შედგარ კალმოსნებს ხიზნებმა ვერა დაიკლესრა: ჩაყრილი საძირკველი არ დახავსდა, არ დაინგრა, სახლი ამოშენდა! მოზარდი თაობა მას მოუვლის: მას შნოც შესწევს და უნარიც!

დღეიდამ ილიას: „ჰო ღმერთო ჩემო, სულ ძილი, ძილი! როს გვეღირსება ჩვენ გაღვიძება“, შეიძლება ესე იმღეროს: „გმადლობ შენდა ღმერთო! როს მოვესწარი სამშობლოს აყვავებას?

ეხლა გეაჯები: მომე ძალ-ღონე
როს გაუ'წორდე ნარს და ეკალს“...

ძალი და ღონე ისევ თავისუფალ ცოცხალ სიტყვაში და მწერლობაში უნდა ვეძიოდ—მოვნახოთ.

მე დარწმუნებული ვარ, რომ ჩვენი ქართველი მწერლებიც—ბელეტრისტია თუ ფელეტონისტი, პოეტია თუ პუბლიცისტი, მალე თავს ერთათ მოიყრიან და შეუდგებიან საქმეს...

დღევანდელ მომეტს სიკვდილ-სიცოცხლის სული სდის! მიხედვა უნდა სხვა არა იყოსრა ეროვნულ ლიტერატურას!

მაშ, გაუმარჯოს ქართველ მწერლების კავშირს.

დუშელი ვანო.

დაგა-სოფლები

დ. ცხინვალი. კვირას, 12 მარტს, დიდი მიტინგი იყო; მთელი ახლო-მახლო სოფლების მცხოვრებნი, რამდენიმე ათასი, დაესწრო ამ კრებას და მოისმინეს ორატორთა აღფრთოვანებული სიტყვები; ორატორებმა ბევრი ილაპარაკეს, ესაუბრნენ ხალხს თვის პარტიის ზოგიერთ მუხლზედ და ნაშუადღევის ოთხ საათზე დაიშალნენ; წავიდ-წამოვიდნენ თავ-თავიანთ სოფლებისკენ, რათა შინ დარჩენილთათვის ემცნოთ ის სასიხარულო ამბავი, რაც ყრილობაზედ შეიტყეს.

ამ ყრილობაზედ, მოხდა ერთი რამ, რომელიც, მე მგონია, ფრიად მაზარალებელია ქართველი ხალხის საქმისა, ქართველი ერის თავისუფლებისა: მიტინგის დასასრულს ერთმა ორატორთაგანმა დაიწყო კითხვა რეზოლიუციებისა; რეზოლიუციები მელნით დაწერილი, როგორც ეტყობოდა მზამზარეული ორატორებს გორიდან ჰქონდათ წამოღებული და ცალმხრივადაც იყო შედგენილ-დაწერილი.

სხვათა შორის მოხსენებული იყო: ეთხოვოს ახალ მთავრობასაო, რათა მან დაამკვიდროს ერთა თანასწორობაო; არც ერთი სიტყვით არ იყო მოხსენებული საქართველოს ავტონომია და სიტყვაც „საქართველო“ რეზოლიუციაში არ არის ნახმარები.

საკვირველია სწორედ, ვისთვის რა საჭირო იყო ასე წინდაწინ რეზოლიუციის დაწერა; ან ნეტავი ზოგიერთნი თვალებს რათ იბრმავებენ ან ყურებს რად იყრუებენ; ნუ თუ ვერ ხედავდნენ იმ ზღვა ხალხს, რომელნიც ს.-ფედერალისტების და ნაციონალ-დემოკრატების სიტყვების შემდეგ, აღფრთოვანებულნი ყვიროდნენ „გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოსაო“; ნუ თუ არ ესმოდათ ათასი კაცის ხმა, რომელის სიძლიერე ცასაც კი სწვდებოდა, რომ ორ ზემო დასახელებულ პარტიის წარმომადგენელთა სიტყვების შემდეგ, როცა ისინი მიმართავდნენ ხალხს: მოვითხოვოთ თავისუფლება საქართველოსათვისაო, ერთხმად იძახდა—„გაუმარჯ ისო“.

და ნუ თუ ეს სამართლიანი ღაღადისი ხალხისა არ უნდა ყოფილიყო შეტანილი რეზოლიუციაში; რათ არ მოიხსენიეს საქართველოს თავისუფლება, რა დააშავა ქართველმა ერმა? ნუ თუ კიდევ უნდათ რაღაც ოცნებებს შესწირონ ქართველი ერი? ნუ თუ ჯერ ვერ ჩაიდინონ ისტორიული შეცდომა და სიყალბე? ერთმა ს.-დ. ორატორმა თავის ლაპარაკის დროს ახსენა სიტყვა „სატახტო ქალაქი“ და შემდეგ ბევრსა ნაბობდა, ეს რათ მომივიდაო და იმავე ორატორს ის კი არ მოსვლია აზრათ, რომ რეზოლიუციაში შეეტანებინა გარკვეევით საქართველოს ავტონომია, რადგანაც ამას მოითხოვს დღეს ქართველი ერი.

ხოხო.

პროვინციის მამულიშვილობა

ეროვნულ-დემოკრატიულ მთავარ კომიტეტის სახელგებლოთ შემოსწირეს:

ერწო. სოფ. სვიმონიანთხევი:

მიხა ბიჩინაშვილმა . .	10 მ.
აბრამ ბიჩინაშვილმა . .	10 „
მღ. გრიგ. სონღულაშვილმა .	10 „
გიგა არაქელოვმა . .	10 „
ეგნატე ჯავარაშვილმა . .	5 „
გეორქა ოგანეზოვმა (იგივე ცვეთაშვილმა) . . .	5 „
შაქრო გელოვანმა . .	3 „
მედავითნე დიმიტ. ბაიაშვილმა	2 „
ნატალია იანვარაშვილმა .	1 „
იორდანე მამადაშვილმა .	1 „
გიორგი ბაიაშვილმა . .	1 „
მათე ქართოლელაშვილმა. .	1 „
ლექსო ბუჭიაშვილმა . .	50 კ.

რედაქტორ-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

მიიღება ხელის მოწერა

სანდრო შანშიაშვილის თხუზულებაზე

26 წიგნი

გამოვა შემდეგის სერიით:

ლექსები.
1. ცხოვრების გზაზე,
2. ტრფობის ნაშთი,
3. სევდა მამულისადმი,
4. ბალი სევდისა,
5. საგალობელნი,
6. წიგნი სიმღერებისა,
7. სულამიტ, ხამიჯნურო ჰანგები
8. ხაბაგშვო იგავ-არაკები.

ლირიკული პოემები.
9. იდუმალი ხმები,
10. ოცნების ნხარეს,
11. ლანდები,
12. ორფეუს და ევრიდიკე,
13. იდუმალობის წინაშე,
14. ამირანი.

ეპიკურ-რომანტიული პოემა.
15. მედია და მშვენიერი ელენე,

დრამატიული პოემები.
16. ქალი გრძელეული,
17. მეფე მგოხანი,
18. ბერდო ზმანია,
19. ივერიკო,
20. შვების თავადი,
21. უგვირგვინო მეფენი,
22. ბედი მგოხნისა.

თარგმნები.
23. ფაუსტ გიოტესი,
24. დონ-კარლოს შილლერისა,
25. კეისარ იმპერატორი კონ—სა,
26. უცხო ლირიკა.

ხელის მომწერისთვის ყველა წიგნები ღირს 15 მანეთად.

ფული გადახდა შეიძლება სამ ნაწილად. პირველად 5 მან.,—მიიღებთ ათს წიგნს; მეორედ 5 მან.,—მიიღებთ კიდევ ათს წიგნს და მესამედ 5 მან. დანარჩენ წიგნებისათვის.

ვინც ოცს ხელისმომწერს იშოვნის, ყველა წიგნები უფასოდ დაეთმობა. ბიბლიოთეკებს ყველა წიგნები თუმნად დაეთმობათ.

მთავარი მისამართები თბილისში: წ.-კითხვის საზოგადოება, სასახლის ქუჩა—ვასილ ედილაშვილი; მოსკოვის ქუჩა № 4 „საქართველოს“ რედაქცია; ნიკოლოზის ქუჩა № 7—სანდრო შანშიაშვილი და „სახ. ფურცლის“ კანტორა. ხელის მომწერის ადრესი, სახელი და გვარი გარკვევით უნდა იქმნეს აღნიშნული

გამომცემელი ნარდონი.

თევზის მრეწველნი

ძმ. მეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, ნაკუთარი სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და საგაქრო სახლ. „ლ. ბაილოვის-შვილი, საბრეწველოებიდან ახალი ქვირითის **ხიზილალა**, მცირე მარილიანი, შავი „**მეშჩნი**“ ხიზილალა. მიგიღეთ საუკეთესო სალიანის **შამაიები** მუდმივ გვაქვს ცოცხალი თევზი. აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ნინგრძელი ინახება

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლის

იუმორისტულ ჟურნალ

„ეშმაკის მათრახ“-ზე

ფასი მთელი წლით: 7 მან. ნახევარი წლით 4 მ. სამი თვით 2 მან. თვეში 70 კ. ვისაც უნდა ჟურნალი 1 იანვრიდან მიიღოს, ფული ეხლავე უნდა გამოგზავნოს შემდეგის მისამართით: თბილისი, ფოსტის ყუთი № 96, სილ თავართქილაძეს. (უ.)

ექიმი კბილიხა

ე. ივ. გალარჯაშვილი-მათეშვილისა

იღებს ავადმყოფებს:
დილით 9—2 საათ. საღ. 5—7 საათ.
ჩერქეზიშვილის და **რეუტოვის** ქუჩის კუთხე № 20.

ექიმი

მ. გ. ვეფხვაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, **იღებს** ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიუზდის ქუჩა, № 19.

ექიმი

ივანე თიკანაძე

დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი:. კიროჩნის ქუჩა, 18.
ტელეფონი № 11—82.

ექიმი

გ. მ. მუხაძე

იღებს სადოხტაქრო ავადმყოფთ
საღამოს 5-6 ს.-მდე, კვირა დღეს გარდა
მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67;
ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ; სახლი სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

ვოლოვანის ბრ. და ხაზინდარი ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა

ახალი აფთიაქი

ბრალეზოვის ანდ. ანდ.

ექიმი

მ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტის თერაპევტიული კლინიკებისა. შინაგანი სნეულებანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულ. სპეციალურად იღებს საღ. 5—7 საათამდე
ყოველდღე გარდა ხუთშაბათისა.
მიხეილის პროს. № 36, მეორე სართული.

ექიმი

ფონ-ირტელი

(მიხეილოვის პროსპ. 128, კრილოვის ქუჩის კუთხე, 1, შესასვლელი კრილოვის ქუჩიდან, სახლი ოპანეზოვისა).

მოსკოვის სახაზინო ხაავადმყოფოს ყოფილი ორდინატორი, სპეციალისტი დოსტაქრობისა, საშარდე მილისა, სქესობრივი ორგანოებისა, სიფილისისა და მის შედეგებისა (საშარდე მილის დავიწროება), სქესობრივი უძლურებისა, სიმსიუნისა, ჭრილობისა, ბუასილისა, თეთრანასი, საშარდე ბუშტის სნეულებისა და საშვილოსნოსი. ორივე სქესის ავადმყოფების მიღება ხდება დილის $9^1/_2$-დან 1 საათამდე და ნაშუადღევის 5—9 საათამდე.

ერლიხის „914“ და „606“
შეშხაპუხეგა

ექიმი

ე. ლ. შალამბერიძე

იღებს საბებიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 7.

ექიმი

მ. ი. ვაჩნაძე

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბელინსკის ქ. № 4. (თ.—202—)

ექიმი

მ. ფ. მგალობლიშვილი

ქალებისა და საკერურგიო სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: ოლდას ქუჩა № 41, ზემო სართული, ტელ. 9—53.

დოქტორი ბალნეოლოგია
მოსე ანთიმოზის ძე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კალეტეა კლინიკისა.
ბავშვთა, შინაგან და ქირურგულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს ოლდას ქ. № 3.

ხილეული, მადნეული წყლის მხმარებელნი საზოგადოების ჯანმთელობის ინტერესი მოითხოვს: **მოითხოვეთ და სვამ წყალ ლალიძის** მხოლოდ მიტროფანე და ამხ-ს ქარხნის საშეკეთესო. ხილეულ მადნეულის **ნამდვილი სამკურნალო** წყალი და გაუფრთხილდენ, მის ყალბ მიმბაძველებს, რომელთა რიცხვი ერთობ გახშირებულია და ხშირად შეცდომაში შეყავთ, მხმარებელი საზოგადოება, თავიანთი დაბალი ნაწარმოების **ყალბი** ეტიკეტების მიმსგავსებით **ნამდვილი ლალიძის** წყლის ეტიკეტის ნიშანი შემდეგია

ტფილისი
ლალიძის
ბ. ბ. ბ. ბ.
ბ. ბ. ბ. ბ.
ბ. ბ. ბ. ბ.